

WEWNĄTRZSZKOLNE ZASADY OCENIANIA
EDUKACJA WCZESNOSZKOLNA – KLASY I-III

OCENA WZOROWA – 6 (100% - 95%)

UCZEŃ:

- opanował bardzo szeroki zakres wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin nauki
- biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych na określonym poziomie nauczania
- potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach
- proponuje rozwiązania nietypowe, rozwiązuje zadania wykraczające poza program nauczania oraz wynikające z indywidualnych zainteresowań.
- bierze udział w konkursach i zajmuje znaczące miejsce.

OCENA BARDZO DOBRA – 5 (94% - 84%)

UCZEŃ:

- opanował szeroki zakres wiedzy i umiejętności z poszczególnych obszarów edukacyjnych
- samodzielnie i prawidłowo stosuje wiadomości, rozwiązuje, wykonuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne
- sam zauważa i koryguje własne błędy
- wykonuje zadania dodatkowe.

OCENA DOBRA – 4 (83% - 70 %)

UCZEŃ:

- opanował wiadomości i umiejętności z poszczególnych obszarów w zakresie pełnym
- prawidłowo stosuje wiadomości, rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne
- dopełnia błędy, które po wskazaniu potrafi samodzielnie poprawić
- czyni postępy.

OCENA PRZECIĘTNA – 3 (69% - 50%)

UCZEŃ:

- opanował podstawowy zakres wiedzy i umiejętności
- przy pomocy nauczyciela rozwiązuje zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności
- ma braki, które nie przekreślają możliwości uzyskania lepszych wyników
- czyni niewielkie postępy.

OCENA SŁABA- 2 (49% - 30%)

UCZEŃ:

- opanował wiadomości i umiejętności w zakresie znikomym
- ma duże trudności w rozumieniu i wykonywaniu prostych zadań i poleceń.
- z pomocą nauczyciela potrafi wykonać zadania teoretyczne lub praktyczne o niewielkim stopniu trudności
- braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności nie przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki.

OCENA NEGATYWNA – 1 (29% i poniżej)

UCZEŃ:

- nie opanował niezbędnego minimum koniecznych wiadomości i umiejętności z poszczególnych obszarów edukacyjnych, umożliwiających mu dalszą naukę
- nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać, wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności
- nie podejmuje pracy nawet z pomocą i przy zachęcie nauczyciela
- braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy i umiejętności.

i przewidywane efekty edukacyjne w klasach 1–3

Klasa I

Edukacja polonistyczna

1. Osiągnięcia w zakresie słuchania:

- obdarza uwagą rówieśników i dorosłych
- słucha wypowiedzi nauczyciela, rówieśników i innych osób w różnych codziennych sytuacjach
- okazuje szacunek wypowiadającej się osobie
- wykonuje proste zadania według usłyszonej instrukcji, podawanej przez nauczyciela etapowo
- zadaje pytania w sytuacji braku zrozumienia słuchanej wypowiedzi
- słucha z uwagą tekstów czytanych przez nauczyciela
- słucha uważnie i z powagą wypowiedzi osób podczas uroczystości, koncertów, obchodów świąt narodowych i innych zdarzeń kulturalnych
- przejawia w powyższych wydarzeniach zachowanie adekwatne do sytuacji
- słucha wypowiedzi innych i najczęściej czeka na swoją kolej, aby się wypowiedzieć
- potrafi na ogół panować nad chęcią nagłego wypowiedzania się, szczególnie w momencie wykazywania tej potrzeby przez drugą osobę

2. Osiągnięcia w zakresie mówienia:

- mówi na tematy związane z życiem rodzinnym, szkolnym oraz inspirowane literaturą
- wypowiada się, stosując adekwatne do sytuacji wybrane techniki języka mówionego: pauzy, zmianę intonacji
- formułuje pytania, dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia
- wypowiada się w formie uporządkowanej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą, wydarzeniami kulturalnymi
- opowiada treść historyjek obrazkowych, dostrzegając związki przyczynowo-skutkowe
- wypowiada się na temat ilustracji
- opowiada treść historyjek obrazkowych
- systematycznie wzbogaca słownictwo czynne
- odpowiada na pytania dotyczące przeczytanych tekstów, ilustracji
- nadaje znaczenie i tytuł obrazom
- składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy
- recytuje z pamięci krótkie rymowanki, wiersze, piosenki
- dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą szacunek do rozmówcy
- dostosowuje ton głosu do sytuacji, np. nie mówi zbyt głośno
- nazywa czynności, sytuacje, doświadczenia
- wykonuje eksperymenty językowe
- uczestniczy w zabawie teatralnej
- ilustruje mimiką, gestem i ruchem zachowania bohatera literackiego lub wymyślonego
- rozumie umowne znaczenie rekwizytu i umie posłużyć się nim w odgrywanej scenie

3. Osiągnięcia w zakresie czytania:

- odczytuje uproszczone rysunki, piktogramy, znaki informacyjne, napisy
- porządkuje we właściwej kolejności ilustracje historyjek obrazkowych
- uzupełnia brakującą ilustrację historyjki obrazkowej
- czyta poprawnie na głos teksty zbudowane z wyrazów opracowanych w czasie zajęć, dotyczące rzeczywistych doświadczeń dzieci i ich oczekiwań poznawczych
- czyta poprawnie na głos teksty zbudowane z nowych wyrazów
- czyta i rozumie krótkie teksty informacyjne złożone z 2-3 zdań
- czyta w skupieniu po cichu i rozumie krótkie teksty drukowane
- czyta w skupieniu po cichu teksty zapisane samodzielnie w zeszytach
- wyodrębnia postacie i zdarzenia w tekstach do nauki czytania i krótkich tekstach literackich
- ustala kolejność zdarzeń
- wskazuje cechy i ocenia bohaterów
- uzasadnia ocenę bohaterów
- określa nastrój w przeczytanym utworze
- wyszukuje w tekstach fragmenty będące odpowiedzią na sformułowane przez nauczyciela pytanie
- wyszukuje w tekstach fragmenty określone przez nauczyciela
- wyróżnia w czytanych utworach literackich zdania opisujące bohatera (człowieka lub zwierzę)
- czyta książki wskazane przez nauczyciela
- czyta książki samodzielnie wybrane

4. Osiągnięcia w zakresie pisania:

- dba o estetykę i poprawność graficzną odręcznego pisma
- rozmieszcza poprawnie tekst ciągle na stronie zeszytu
- przepisuje wyrazy i proste, krótkie zdania
- przestrzega poprawności ortograficznej w wyrazach poznanych i opracowanych podczas zajęć
- pisze poprawnie z pamięci wyrazy czyste fonetycznie
- pisze poprawnie z pamięci wyrazy i krótkie, proste zdania
- pisze ze słuchu wyrazy i krótkie, proste zdania o fonetycznej pisowni

- stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu zdania i przecinki przy wyliczaniu
- rozpoczyna pisownię zdania wielką literą
- pisze wielką literą imiona, nazwiska, nazwy miast, rzek, ulic
- pisze samodzielnie 2-3 zdania na podany temat

5. Osiągnięcia w zakresie kształcenia językowego:

- wyróżnia w wypowiedziach zdania, w zdaniach wyrazy, w wyrazach sylaby oraz głoski
- różnicuje głoski na samogłoski i spółgłoski
- stosuje w poprawnej formie rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki (bez wprowadzania terminów)
- rozpoznaje wyrazy o znaczeniu przeciwnym
- określa, który tekst jest zagadką, a który życzeniami

6. Osiągnięcia w zakresie samokształcenia:

- podejmuje próby zapisu nowych samodzielnie poznanych wyrazów
- korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci
- wybiera charakterystyczne dla siebie strategie uczenia się

Edukacja matematyczna

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia stosunków przestrzennych i cech wielkościowych:

- określa i prezentuje położenie przedmiotów w przestrzeni i na płaszczyźnie
- określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów oraz osób
- ustawia przedmioty zgodnie z podanymi warunkami
- orientuje się na kartce, aby odnajdować informacje (np. w prawym górnym rogu) i rysować strzałki we właściwym kierunku – posługuje się pojęciami: pion, poziom, ukos
- dokonuje klasyfikacji przedmiotów, tworzy kolekcje (np.: zwierzęta, zabawki, rzeczy do ubrania)
- układa obiekty (np. patyczki) w serie rosnące i malejące, numeruje je
- wybiera obiekt w serii, wskazuje następne i poprzednie
- porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej cechy wielkościowej, np. długości czy masy
- porównuje liczebność utworzonych kolekcji i zbiorów zastępczych
- ustala równoliczność mimo obserwowanych zmian w układzie elementów porównywanych zbiorów
- rozróżnia lewą i prawą stronę swojego ciała
- wyprowadza kierunki od siebie (po prawej stronie, na lewo od)
- określa położenie przedmiotu na prawo/lewo od osoby widzianej z przodu (także przedstawionej na fotografii czy obrazku)
- wyprowadza kierunki od innej osoby
- orientuje się na kartce, rysuje strzałki we właściwym kierunku zgodnie z instrukcją
- dostrzega symetrię (np. w rysunku motyla)
- zauważa zjawisko symetrii w figurach geometrycznych i niektórych elementach otoczenia
- dostrzega stałe następstwa i regularność
- kontynuuje regularny wzór (np. szlaczek)
- zauważa, że jedna figura jest powiększeniem lub pomniejszeniem drugiej uzupełnia rysunek według osi symetrii

2. Osiągnięcia w zakresie rozumienia liczb i ich własności:

- liczy obiekty (dostrzega regularność dziesiętkowego systemu liczenia)
- wymienia kolejne liczebniki od wybranej liczby w przód i wstecz (zakres do 20)
- zapisuje liczby cyframi (zakres do 20) i dziesiątkami do 100
- wyjaśnia znaczenie cyfry zapisanej w miejscu jedności, dziesiątek
- rozumie pojęcie liczby w aspekcie głównym, porządkowym i miarowym
- liczy dziesiątkami w zakresie 100
- porównuje liczby, porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie, rozumie sformułowania typu: liczba o 1, 2 większa, o 1, 2 mniejsza, stosuje znaki: <; >; =

3. Osiągnięcia w zakresie posługiwania się liczbami:

- dodaje do podanej liczby w pamięci i od podanej liczby odejmuje w pamięci liczbę jednocyfrową (w zakresie 20)
- wyjaśnia istotę działań matematycznych – dodawanie, odejmowanie
- dodaje i odejmuje dziesiątki w zakresie 100
- wykonuje obliczenia i opracowuje własną strategię obliczeń
- posługuje się znakiem równości
- posługuje się znakami działań w dodawaniu i odejmowaniu liczb
- oblicza i zapisuje proste działania z okienkiem

4. Osiągnięcia w zakresie czytania tekstów matematycznych:

- rozwiązuje czynnościowo proste zadania matematyczne wyrażone jako konkretne sytuacje, przedstawione na rysunkach lub w treści podanej słownie
- analizuje i rozwiązuje zadania tekstowe proste, dostrzega problem matematyczny oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania: opisuje rozwiązanie za pomocą działań, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób
- zapisuje rozwiązanie zadania z treścią przedstawionego słownie w konkretnej sytuacji
- układa zadania do sytuacji, ilustracji, działania i je rozwiązuje
- układa odpowiedź, tworzy pytania
- rozwiązuje proste zadania na porównywanie różnicowe.

5. Osiągnięcia w zakresie rozumienia pojęć geometrycznych:

- rozpoznaje w naturalnym otoczeniu (w tym na ścianach figur przestrzennych) i na rysunkach – figury geometryczne: koło, prostokąt, kwadrat, trójkąt, wyodrębnia te figury spośród innych
- układa figury z patyczków, gumy do skakania oraz na geoplanie
- klasyfikuje figury według podanej (jednej) cechy
- dostrzega i kontynuuje powtarzające się sekwencje
- układa rytmy z przedmiotów, klocków i modeli figur
- rysuje w pomniejszeniu i powiększeniu figury wykorzystując sieć kwadratową
- dokonuje pomiarów dowolnie obraną wspólną miarą, porównuje wyniki
- mierzy długości, posługując się linijką
- posługuje się jednostką cm, m
- wykonuje łatwe obliczenia dotyczące jednostki cm
- porównuje długości obiektów
- wie, że 100 cm to metr
- dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka obecnych w otoczeniu dziecka.

6. Osiągnięcia w zakresie stosowania matematyki w sytuacjach życiowych oraz w innych obszarach edukacji:

- klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno – przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy
- dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym
- nazywa dni tygodnia i miesiące w roku
- orientuje się, do czego służy kalendarz, i potrafi z niego korzystać
- wykonuje obliczenia pieniężne, rozróżnia nominały na banknotach i monetach, wskazuje różnice w ich sile nabywczej
- zna będące w obiegu monety i banknoty (1 zł, 2 zł, 5 zł, 10 zł, 20 zł, 50 zł, 100 zł, 1 gr, 2 gr, 5 gr, 10 gr, 20 gr, 50 gr)
- wie, że 1 zł to 100 gr
- odczytuje pełne godziny na zegarze ze wskazówkami,
- wykonuje proste obliczenia dotyczące czasu
- waży przedmioty
- różnicuje przedmioty lżejsze i cięższe
- używa określenia kilogram
- wykonuje łatwe obliczenia dotyczące jednostki kg
- wie, że towar w sklepie jest pakowany według wag
- odmierza płyny kubkiem i miarką litrową, używa określenia „litr”
- porównuje ilości płynów, przelewając je, wskazuje więcej, mniej, tyle samo
- rozumie, co to jest dług
- radzi sobie w sytuacjach kupna i sprzedaży
- układa i rozwiązuje proste zadania z treścią o kupowaniu i płaceniu
- liczy pieniądze na zbiorach zastępczych
- dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej
- dzieli na dwie i cztery równe części np. kartkę papieru, czekoladę, używa pojęcia – połowa
- wykorzystuje warcaby i szachy oraz inne gry planszowe do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad
- przekształca gry, tworząc własne strategie i zasady organizacyjne
- wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się.

Edukacja społeczna

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska społecznego:

- identyfikuje się z grupą społeczną do której należy: rodziną i klasą w szkole, a także z narodem
- poznaje i respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach
- rozumie, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki
- zna podstawowe relacje rodzinne między najbliższym
- zna własne prawa i obowiązki, stara się przestrzegać ich i stosować w codziennym życiu
- przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad
- ocenia własne postępowanie i zachowania innych kolegów, koleżanek, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, pomoc, przepraszenie, uczciwość oraz innych, respektowanych przez środowisko szkolne
- zdaje sobie sprawę z tego, jak ważna jest sprawiedliwość i prawdomówność
- wie, że nie wolno zabierać cudzej własności bez pozwolenia, pamięta o oddawaniu pożyczonych rzeczy i nie niszczy ich
- przedstawia siebie i grupę, do której należy – swoją rodzinę, klasę
- zapisuje swój adres
- posługuje się danymi osobistymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie
- jest powściągliwy w używaniu osobistych danych w sytuacjach nowych i wirtualnych
- rozpoznaje i nazywa wybrane grupy społeczne, do których nie należy, np. drużyny i kluby sportowe
- stosuje we właściwej sytuacji pojęcie: porozumienie, umowa
- wymienia Unię Europejską jako przykład stowarzyszenia powstałego w efekcie porozumienia państw
- szanuje zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów
- wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się
- współpracuje z innymi w różnych sytuacjach życiowych
- jest uczynny i uprzejmy wobec innych, nawet jeśli różnią się od niego pod względem sytuacji materialnej czy zwyczajów
- wie, że wynagrodzenie otrzymuje się za pracę
- wie, że ludzie mają różną sytuację materialną
- wie, że nie można dążyć do zaspokojenia swoich pragnień kosztem innych
- niesie pomoc potrzebującym, szczególnie osobom starszym i niepełnosprawnym, w sytuacjach codziennych

2. Osiągnięcia w zakresie orientacji w czasie historycznym:

- zna pełną nazwę swojej ojczyzny
- rozpoznaje symbole narodowe: herb, godło, barwy i flagę Polski, hymn Polski
- opowiada o przygotowaniach do świąt państwowych i w miarę możliwości w nich uczestniczy
- zachowuje się godnie i z szacunkiem podczas śpiewania lub słuchania hymnu, wciągania flagi na maszty itp.
- wie, kiedy zakładamy stroje w barwach narodowych
- wyjaśnia znaczenie wybranych zwyczajów i tradycji polskich
- ma świadomość, że w dawnych czasach ludzie żyli w odmienny sposób i że obecnie stosujemy w swej aktywności ich dorobek
- wymienia przykłady dawniej używanych przedmiotów i urządzeń (np. przyborów szkolnych, ubrań, środków lokomocji), porównuje je z obecnie stosowanymi
- potrafi podzielić wybrane obiekty na zabytkowe i współcześnie wybudowane na przykładzie Warszawy
- opowiada historię własnej rodziny, przedstawia jej tradycje.

Edukacja przyrodnicza

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska przyrodniczego:

- rozpoznaje w swoim otoczeniu wybrane gatunki roślin i zwierząt, w tym zwierząt hodowlanych
- rozpoznaje i wyróżnia wybrane cechy ekosystemów: lasu, pola, łąki, a także parku
- rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka w polskim środowisku przyrodniczym
- prowadzi proste hodowle roślin, opisuje proste prace pielęgnacyjne dotyczące zwierząt domowych lub hodowlanych w klasie
- zna podstawowe części ciała zwierząt oraz roślin, wyróżnia ich podstawowe formy (drzewa, krzewy, zielne)
- przy pomocy nauczyciela odszukuje w różnych dostępnych zasobach informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania ćwiczenia
- wymienia przykłady spotykanych w nich gatunków i podstawowych zależności między nimi (np. czym żywią się zwierzęta, jakie mają schronienia)
- opisuje zmiany zachodzące w przyrodzie podczas pór roku oraz doby
- wie, jakie są warunki konieczne do rozwoju roślin i zwierząt
- opisuje proste prace w ogrodzie i otoczeniu szkoły
- przy pomocy nauczyciela wykonuje proste obserwacje badawcze, doświadczenia i eksperymenty
- prowadzi proste obserwacje obiektów i zjawisk przyrodniczych
- za pomocą symboli rysunkowych lub prostego zapisu tworzy notatki z obserwacji
- gromadzi i zabezpiecza zbiory przyrodnicze według wskazówek nauczyciela
- podejmuje próbę wyjaśnienia istoty obserwowanych zjawisk według procesu przyczynowo – skutkowego i czasowego
- chroni przyrodę (nie śmieci, szanuje rośliny, pomaga zwierzętom przetrwać zimą itd.)
- zna wybrane zagrożenia dla środowiska ze strony człowieka (spalanie śmieci, zatrucie powietrza i wód, pożary lasów itd.)
- ma świadomość istnienia w Polsce cennych przyrodniczo gatunków i obszarów
- segreguje odpady, stosuje opakowania przyjazne środowisku i oszczędza wodę
- ma świadomość przyczyn i skutków takiego postępowania służącego ochronie środowiska

2. Osiągnięcia w zakresie funkcji życiowych człowieka, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i odpoczynku:

- opisuje zawód oraz inne zajęcia wykonywane przez rodziców
- ma świadomość czym zajmują się osoby pracujące w służbach mundurowych i medycznych (policjant, strażak, lekarz, weterynarz), a także w innych wybranych zawodach (nauczyciel, pilot, kelner, fryzjerka)
- przedstawia charakterystykę wybranych zajęć i zawodów użyteczności publicznej
- w sytuacji zagrożenia wie, do kogo może się zwrócić o pomoc
- zna numery alarmowe telefonów: pogotowia, policji, straży pożarnej i numer alarmowy 112
- dba o higienę oraz estetykę własną oraz otoczenia, również w trakcie nauki
- ma świadomość konieczności słuchania wskazówek lekarza
- zna podstawowe zasady zapobiegania chorobom zakaźnym i przeziębieniom
- reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby
- wymienia i opisuje podstawowe grupy produktów żywnościowych (warzywa i owoce, nabiał itd.)
- ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia człowieka
- ogranicza spożywanie posiłków o dużych wartościach smakowych, ale o niskich wartościach odżywczych
- zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodkich, zna konsekwencje zjadania ich w nadmiarze
- ubiera się odpowiednio do stanu pogody
- odczytuje temperaturę powietrza na termometrze
- obserwuje inne elementy pogody
- prowadzi obrazkowy kalendarz pogody
- orientuje się, o czym mówi osoba zapowiadająca pogodę w radiu lub w telewizji
- rozróżnia wybrane, podstawowe znaki drogowe i stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym jako pieszy, oraz rowerzysta i rolkarz w miejscach publicznych, przeznaczonych do rekreacji i wypoczynku
- przestrzega zasad zachowania się w środkach publicznego transportu zbiorowego
- stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, domu i na dworze, w tym: stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku, wie jak postępować w przypadku samodzielnego pozostania w domu lub kontaktu z nieznanymi
- rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą
- stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku
- posługuje się danymi osobistymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi w sytuacji zagrożenia

zdrowia i życia

- jest powściągliwy w używaniu danych osobistych w sytuacjach nowych z uwagi na własne bezpieczeństwo
- ma świadomość, że w otoczeniu dzieci mogą pojawiać się różne zagrożenia płynące ze środowiska naturalnego, takie jak huragan, burza, oraz ich następstwa: powódź, pożar.
- określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach
- zna niebezpieczeństwa grożące ze strony roślin, zwierząt i grzybów
- ma świadomość obecności nieprawdziwych informacji, np. w przestrzeni wirtualnej
- sprawdza informacje, zadając pytania nauczycielowi, rodzicom, policjantowi, straży miejskiej
- zachowuje umiar czasowy w kontakcie z technologiami i respektuje przyjęte zasady użytkowania urządzeń
- ma świadomość, iż neodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka
- wymienia przykłady pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka

3. Osiągnięcia w zakresie rozumienia przestrzeni geograficznej:

- określa położenie swojej miejscowości,
- podaje status administracyjny własnej miejscowości (wieś, miasto)
- opisuje charakterystyczne elementy przyrody
- opisuje charakterystyczne miejsca wybranego obszaru w Polsce (np. okolice zamieszkania)
- wskazuje na mapie fizycznej Polski jej granice, góry, morze, rzeki (Wisłę, Odrę), wybrane miasta (swoją miejscowość, Warszawę, Gdańsk, Kraków)
- określa wybrane typowe dla Polski krajobrazy
- wymienia nazwę stolicy Polski i charakterystyczne dla niej obiekty
- opisuje wygląd herbu Warszawy
- wyjaśnia znaczenie stolicy dla całego kraju
- wie, że Polska znajduje się w Europie i należy do Unii Europejskiej
- wskazuje na mapie kilka innych państw należących do niej
- rozpoznaje flagę Unii Europejskiej
- rozpoznaje podstawowe rodzaje opadów
- opisuje wędrówkę wody w przyrodzie
- zna kolejność pór roku
- ma świadomość, iż pory roku i doby zależą od położenia Ziemi względem Słońca
- potrafi wymienić różnice w pogodzie między poszczególnymi porami roku (m.in. nazywa związane z nimi zjawiska atmosferyczne).

Edukacja plastyczna

1. Osiągnięcia w zakresie percepcji wizualnej, obserwacji i doświadczeń – wyróżnianie w obrazach, ilustracjach, impresjach plastycznych, plakatach, na fotografiach:

- wyróżnia kształty obiektów – nadaje im nazwę i znaczenie, podaje części składowe
- wyróżnia wielkości i proporcje, położenie i oddalenie pojedynczych obiektów i elementów złożonych, różnicuje w wyglądzie tego samego przedmiotu w zależności od położenia i zmiany stanowiska osoby patrzącej na obiekt
- wyróżnia barwę, walor różnych barw, różnice walorowe w zakresie jednej barwy, fakturę
- wyróżnia cechy charakterystyczne i indywidualne ludzi w zależności od wieku, płci, typu budowy, cechy charakterystyczne zwierząt, różnice w budowie, kształcie, ubarwieniu, sposobach poruszania się

2. Osiągnięcia w zakresie działalności plastycznej i ekspresji twórczej – wypowiedanie się w różnych technikach plastycznych na płaszczyźnie:

- posługuje się takimi środkami wyrazu plastycznego, jak kształt, barwa, faktura
- rysuje kredką, kredą, ołówkiem, patykiem (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem
- maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli
- wydziera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp.
- modeluje (lepi i konstruuje) z gliny, modeliny, plasteliny, mas papierowych i innych, z materiałów naturalnych i przemysłowych (np. szyszki, kasztany, żołądzie, patyki, kora, papier, bibuła, karton, folia metalowa, cienkie druciki, tworzywa, sznurki, opakowania itd.)
- odbija, powiela za pomocą: kalki, tuszu, farby, stempla wykonanego z ziemniaka, gumy, korka i innych tworzyw, a także przy pomocy prostych programów komputerowych
- wykonuje prace, modele, rekwizyty, impresje plastyczne potrzebne do aktywności artystycznej, naukowej
- wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy przekazania i przedstawienia uczuć, nastrojów, jako formy niespodzianki (np. prezent, zaproszenie)
- przedstawia zjawiska i wydarzenia z otaczającej rzeczywistości, realne i fantastyczne, przedstawia obiekty indywidualne i sceny złożone, kolejne etapy zdarzeń
- ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem, muzyką)
- przedstawia nastroje, stany uczuciowe, własne i inspirowane przeżyciami, doświadczeniami, marzeniami, stanami pogody, porami roku, utworami literackimi, muzycznymi itd.
- przedstawia sceny, sytuacje, zjawiska, przedmioty, odnosząc je do warunków dotyczących kształtu, wielkości, proporcji, barw, faktury, waloru czy kompozycji rytmicznej, symetrycznej, zamkniętej, otwartej
- tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki i inne wytwory

3. Osiągnięcia w zakresie recepcji sztuk plastycznych:

- rozpoznaje i nazywa dziedziny sztuk plastycznych, np. malarstwo, rzeźbę
- wypowiada się na temat oglądanych dzieł sztuki plastycznej, przedmiotów, obiektów
- rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych: portret
- odróżnia techniki malarskie od graficznych
- wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych.

Edukacja techniczna

1. Osiągnięcia w zakresie organizacji pracy:

- umie stosować poznane narzędzia i materiały
- posługuje się materiałami i narzędziami zgodnie z podanymi zasadami
- organizuje pracę i planuje kolejne czynności
- utrzymuje ład i porządek w swoim miejscu pracy
- utrzymuje porządek wokół siebie (na stoliku, w sali zabaw, szatni, ogrodzie)
- dba o estetykę prac i dobrą organizację warsztatu pracy
- wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji pracy ze względów bezpieczeństwa
- przedstawia własny pomysł rozwiązań technicznych w realizowanym projekcie
- planuje i realizuje własne projekty/prace
- zgodnie współdziała w zespole w czasie realizacji tych prac
- dobiera odpowiednie materiały i narzędzia
- wie, że dobra organizacja działania technicznego wymaga pracy indywidualnej i współpracy zespołowej
- ocenia projekty/prace, wykorzystując poznane i zaakceptowane wartości: systematyczność działania, pracowitość, konsekwencją, gospodarność, oszczędność, umiarkowanie w odniesieniu do korzystania z materiałów, narzędzi i urządzeń
- zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa w czasie wykonywania pracy

2. Osiągnięcia w zakresie znajomości informacji technicznej, materiałów i technologii wytwarzania:

- rozpoznaje wybrane rodzaje maszyn i urządzeń
- podaje przykłady znanych sobie urządzeń wytwórczych (narzędzia, przyrządy)
- zna wybrane rodzaje urządzeń elektrycznych (np. latarka)
- wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, wiązanie, sklejanie taśmą itp.
- wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne z zastosowaniem połączeń rozłącznych: wiązanie sznurkiem lub wstążką ozdobną
- wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne bez użycia kleju, taśm, zszywek, np. wybrane modele technik origami
- stosuje poznaną technologię przy wykonywaniu przedmiotów użytkowych
- wykonuje przedmiot/model/pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania.

Edukacja informatyczna

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia, analizowania i rozwiązywania problemów:

- układa w logicznym porządku obrazki, sekwencje elementów
- dobiera narzędzia programu graficznego, edytora tekstu adekwatne do osiągnięcia zamierzonego celu
- tworzy sekwencje poleceń na potrzeby sterowania obiektem na płaszczyźnie i ekranie komputera
- rozwiązuje zadania logiczne, zagadki i łamigłówki prowadzące do odkrywania algorytmów

2. Osiągnięcia w zakresie programowania i rozwiązywania problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych:

- układa sekwencje animacji w określonym porządku
- tworzy proste ciągi poleceń służące do narysowania określonego kształtu
- tworzy sekwencje poleceń sterujące ruchem obiektu na ekranie
- tworzy nieskomplikowane iteracje sekwencji poleceń
- tworzy proste rysunki w edytorze grafiki
- zaznacza, kopiuje i wkleja elementy obrazu w edytorze grafiki
- pisze na klawiaturze z użyciem polskich liter diakrytycznych, wielkich i małych znaków
- tworzy rysunki w edytorze na zadany temat, z wyobraźni, jako ilustrację do czytanego tekstu
- tworzy dokumenty tekstowe w edytorze tekstu
- zapisuje efekty swojej pracy we wskazanym miejscu
- pogrubia, pochyla, podkreśla, zmienia kolor, wielkość i krój czcionki w edytorze tekstu i grafiki

3. Osiągnięcia w zakresie posługiwania się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi:

- rozpoznaje i nazywa elementy zestawu komputerowego
- utożsamia działania urządzeń tj. laptop, tablet, smartfon z działaniem komputera stacjonarnego
- prawidłowo loguje się do sieci i wylogowuje się
- włącza i prawidłowo wyłącza komputer, posługuje się myszką i klawiaturą
- uruchamia i wyłącza program z płyty CD
- uruchamia i wyłącza programy, w szczególności edytor graficzny i edytor tekstu
- kojarzy działanie z efektami pracy z oprogramowaniem
- posługuje się niektórymi skrótami klawiaturowymi – Ctrl+C, Ctrl+V, Ctrl+Z

4. Osiągnięcia w zakresie rozwijania kompetencji społecznych:

- współpracuje z uczniami rozwiązując zadania oraz bawiąc się, przyswajając jednocześnie wiedzę z zakresu Programowania

5. Osiągnięcia w zakresie przestrzegania prawa i zasad bezpieczeństwa:

- posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami

- rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania związane z pracą przy komputerze w pracowni komputerowej oraz w domu
- wie, że praca długotrwała przy komputerze męczy wzrok, może powodować bóle głowy, a bardzo rozciągnięta w czasie
- różne schorzenia, w tym skrzywienie kręgosłupa.

Edukacja muzyczna

1. Osiągnięcia w zakresie słuchania muzyki:

- słucha w skupieniu krótkich utworów muzycznych
- poszukuje źródeł muzyki i je nazywa
- świadomie i aktywnie słucha muzyki, następnie wyraża swoje doznania werbalnie i niewerbalnie
- rozpoznaje brzmienie fortepianu, gitary, fletu
- kulturalnie zachowuje się na koncercie
- przyjmuje właściwą postawę podczas słuchania hymnu narodowego

2. Osiągnięcia w zakresie ekspresji muzycznej. Śpiew:

- powtarza proste melodie
- śpiewa zestawy głosek i sylab
- naśladuje odgłosy zwierząt
- odtwarza zapisane proste rytmy głosem (tataizacją)
- wykonuje śpiewanki i rymowanki tematyczne
- śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru
- śpiewa 5 dźwięków: sol, mi, la, re, do

3. Improwizacja ruchowa, rytmika i taniec: – wyraża nastrój i charakter muzyki, pływając i tańcząc:

- reaguje ruchem na zmianę tempa i dynamiki
- realizuje zapisane proste tematy rytmiczne (tataizacją)
- układa proste rytmy z klocków rytmicznych
- realizuje zapisane proste tematy rytmiczne ruchem całego ciała; stosuje gesty dźwiękotwórcze
- rozpoznaje i nazywa niektóre znaki muzyczne (ćwierćnuty, ósemki, pauzę ćwierćnotową)
- zna i tańczy podstawowe kroki krakowiaka
- realizuje układ taneczny do menueta

4. Gra na instrumentach muzycznych: – wykonuje akompaniament na instrumentach perkusyjnych do muzyki:

- tworzy dźwiękowe ilustracje, także z dostępnych materiałów (przybory szkolne, gazeta, piasek w butelce, gumka, szklanka z wodą)
- odtwarza proste rytmy na instrumentach perkusyjnych
- gra na dzwoneczkach 5 dźwięków: sol, mi, la, re, do

5. Osiągnięcia w zakresie znajomości form zapisu dźwięku:

- wie, że muzykę można zapisać i odczytać
- zna zapis 5 dźwięków: sol, mi, la, re, do.

Wychowanie fizyczne

1. Osiągnięcia w zakresie utrzymania higieny osobistej i zdrowia:

- utrzymuje w czystości ręce i całe ciało
- przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu
- wykonuje te czynności samodzielnie i w stosownym momencie
- dostosowuje strój w trakcie zajęć ruchowych na świeżym powietrzu do rodzaju pogody i pory roku (nakrycie głowy – słońce, lekki mróz itp.)
- dostosowuje strój w trakcie zajęć ruchowych w pomieszczeniu do panujących tam warunków
- ma świadomość znaczenia systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń
- wie, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej
- akceptuje sytuację dzieci, które z uwagi na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu
- wyraża zrozumienie i empatię poprzez zachowanie wyprowadzone z tych wartości

2. Osiągnięcia w zakresie sprawności motorycznych:

- przyjmuje podstawowe pozycje do ćwiczeń: postawa zasadnicza, rozkrok, wykrok, zakrok, stanie na jednej nodze, klęk podparty, przysiad podparty, podpór przodem, podpór tyłem, siad klęczny, skrzyżny, skulony, prosty
- wykonuje skłony, skrętoskłony
- pokonuje w biegu przeszkodę naturalne i sztuczne
- biega z wysokim unoszeniem kolan
- biega w połączeniu ze skokiem
- biega z przenoszeniem przyborów, np. piłki, pałeczki
- biega z rzutem do celu ruchomego i nieruchomego
- biega w różnym tempie
- realizuje marszobieg
- wykonuje przewrót w przód i w tył na materacu z przysiadu podpartego
- rzuca i podaje jedną ręką piłką małą i dużą w miejscu i w ruchu

- rzuca oburącz do przodu, znad głowy, piłką małą i dużą
- toczy i kołkuje piłkę
- rzuca małymi przyborami na odległość i do celu
- skacze na jednej nodze i obunóż ze zmianą tempa, kierunku, pozycji ciała
- skacze w dal dowolnym sposobem
- skacze przez skakankę
- podnosi i przenosi przybory
- wykonuje przeskok zawrotny przez ławeczkę, naskoski, zeskok, skoki zajęcze
- wykonuje przetoczenie, czołganie, podciąganie
- wykonuje czworakowanie ze zmianą kierunku i tempa ruchu
- wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru i z przyborem, np. na ławeczce gimnastycznej
- wspina się, np. na drabinkach
- mocuje się w parach w pozycjach niskich i wysokich
- wykonuje próbę siły mięśni brzucha
- wykonuje próbę gibkości dolnego odcinka kręgosłupa
- współpracuje z partnerem i całym zespołem podczas zadań gimnastycznych
- samodzielnie wykonuje ćwiczenia prowadzące do zapobiegania wad postawy

3. Osiągnięcia w zakresie różnych form rekreacyjno-sportowych:

- bierze udział w zespołowych zabawach ruchowych, minigrach i grach terenowych, zawodach sportowych
- reaguje ruchem na zmiany rytmu, tempa i głośności (zabawy orientacyjno-porządkowe z zastosowaniem sygnałów dźwiękowych)
- respektuje i podporządkowuje się decyzjom sędziego
- zachowuje powściągliwość w ocenie sprawności fizycznej kolegów i koleżanek – uczestników zabawy
- respektuje ich prawo do indywidualnego tempa rozwoju
- radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo np. drużyny przeciwnej
- gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu
- respektuje przepisy, reguły zabaw zespołowych, gier ruchowych i sportowych
- respektuje przepisy ruchu drogowego w odniesieniu do pieszych, rowerzystów, rolkarzy, biegaczy i innych osób, których poruszanie się w miejscu publicznym może tworzyć zagrożenie bezpieczeństwa
- uczestniczy w zabawach i grach zespołowych z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek, np.: ringo, mini--koszykówka, mini-siatkówka, mini-piłka ręczna i nożna
- potrafi wykonać prawidłowo elementy charakterystyczne dla tych gier: rzuty ringiem, piłką do kolegi, oburącz stojąc lub w biegu, elementy kożłowania stojąc lub w biegu, rzucanka siatkarska itd.
- układa zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy
- ma świadomość, iż sukces w takiej zabawie odnosi się dzięki sprawności, zaradności i współdziałaniu
- jeździ na dostępnym sprzęcie sportowym, np. na hulajnodze, rolkach, deskorolce, rowerze, sankach, łyżwach.

Klasa 2

Edukacja polonistyczna

1. Osiągnięcia w zakresie słuchania:

- obdarza uwagę rówieśników i dorosłych
- słucha wypowiedzi nauczyciela, rówieśników i innych osób w różnych codziennych sytuacjach
- okazuje szacunek wypowiadającej się osobie
- wykonuje proste zadania według usłyszonej instrukcji, podawanej przez nauczyciela etapowo
- zadaje pytania w sytuacji braku zrozumienia słuchanej wypowiedzi
- słucha z uwagą tekstów czytanych przez nauczyciela
- słucha uważnie i z powagą wypowiedzi osób podczas uroczystości, koncertów, obchodów świąt narodowych i innych zdarzeń kulturalnych
- przejawia w powyższych wydarzeniach zachowania zachowanie adekwatne do sytuacji
- słucha wypowiedzi innych i najczęściej czeka na swoją kolej, aby się wypowiedzieć
- potrafi na ogół panować nad chęcią nagłego wypowiedziania się, szczególnie w momencie wykazywania tej potrzeby przez drugą Osobę

2. Osiągnięcia w zakresie mówienia:

- mówi na tematy związane z życiem rodzinnym, szkolnym oraz inspirowane literaturą
- wypowiada się, stosując adekwatne do sytuacji wybrane techniki języka mówionego: pauzy, zmianę intonacji
- formułuje pytania, dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia
- wypowiada się w formie uporządkowanej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą, wydarzeniami kulturalnymi
- opowiada treść historyjek obrazkowych, dostrzegając związki przyczynowo-skutkowe
- wypowiada się na temat ilustracji
- opowiada treść historyjek obrazkowych
- systematycznie wzbogaca słownictwo czynne
- odpowiada na pytania dotyczące przeczytanych tekstów, ilustracji
- nadaje znaczenie i tytuł obrazom
- składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy
- recytuje z pamięci krótkie rymowanki, wiersze, piosenki
- dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą empatię i szacunek do rozmówcy
- dostosowuje ton głosu do sytuacji, np. nie mówi zbyt głośno
- nazywa czynności, sytuacje, doświadczenia

- wykonuje eksperymenty językowe
- uczestniczy w zabawie teatralnej
- ilustruje mimiką, gestem i ruchem zachowania bohatera literackiego lub wymyślonego
- rozumie umowne znaczenie rekwizytu i umie posłużyć się nim w odgrywanej scenie

3. Osiągnięcia w zakresie czytania:

- odczytuje uproszczone rysunki, piktogramy, znaki informacyjne, napisy
- porządkuje we właściwej kolejności ilustracje historyjek obrazkowych
- uzupełnia brakującą ilustrację historyjki obrazkowej
- czyta poprawnie na głos teksty zbudowane z wyrazów opracowanych w czasie zajęć, dotyczące rzeczywistych doświadczeń dzieci i ich oczekiwań poznawczych
- czyta poprawnie na głos teksty zbudowane z nowych wyrazów
- czyta i rozumie krótkie teksty informacyjne złożone z 2-3 zdań
- czyta w skupieniu po cichu i rozumie krótkie teksty drukowane
- czyta w skupieniu po cichu teksty zapisane samodzielnie w zeszytach
- wyodrębnia postacie i zdarzenia w tekstach do nauki czytania i krótkich tekstach literackich
- ustala kolejność zdarzeń
- wskazuje cechy i ocenia bohaterów
- uzasadnia ocenę bohaterów
- określa nastrój w przeczytanym utworze
- wyszukuje w tekstach fragmenty będące odpowiedzią na sformułowane przez nauczyciela pytanie
- wyszukuje w tekstach fragmenty określone przez nauczyciela
- wyszukuje w tekstach fragmenty według niego najpiękniejsze, najważniejsze, trudne do zrozumienia
- odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości, byty rzeczywiste od medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych
- komponuje początek i zakończenie tekstu na podstawie ilustracji
- wyróżnia w czytanych utworach literackich zdania opisujące bohatera (człowieka lub zwierzę)
- czyta książki wskazane przez nauczyciela
- czyta książki samodzielnie wybrane

3. Osiągnięcia w zakresie pisania:

- dba o estetykę i poprawność graficzną odręcznego pisma
- rozmieszcza poprawnie tekst ciągły na stronie zeszytu
- pisze czytelnie i płynnie zdania i tekst ciągły
- przepisuje wyrazy i proste, krótkie zdania
- przestrzega poprawności ortograficznej w wyrazach poznanych i opracowanych podczas zajęć
- pisze poprawnie z pamięci wyrazy i krótkie, proste zdania
- pisze ze słuchu wyrazy i krótkie, proste zdania
- stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu zdania i przecinki przy wyliczaniu
- zapisuje poznane i najczęściej stosowane skróty, w tym skróty matematyczne
- porządkuje i zapisuje wyrazy w kolejności alfabetycznej według pierwszej litery
- pisze wielką literą imiona, nazwiska, nazwy miast, rzek, ulic, tytuły utworów i książek
- pisze poprawnie z pamięci opracowane wyrazy z „ó”, „rz” niewymiennymi, wyrazy z „ż”, „h”, i „ch”
- pisze poprawnie wyrazy z utratą dźwięczności, których pisownię wyjaśnia zapis innych form tych wyrazów lub ich zapis w liczbie mnogiej
- pisze poprawnie wyrazy ze spółgłoskami miękkimi przed samogłoską (wskazuje sylaby/cząstki wyrazowe ze spółgłoską miękką przed samogłoską)
- wyszukuje w tekście wyrazy z określoną trudnością ortograficzną
- zna zasadę pisowni wyrazów z „ó” wymiennym na „o”
- zna zasadę pisowni „rz” wymiennego na „r”
- zna zasadę pisowni wyrazów z końcówkami „-ów”, „-ówka”
- zna zasadę pisowni wyrazów z „rz” po spółgłoskach
- zna wyjątek w pisowni „sz” po spółgłoskach: pszczoła
- zna zasadę pisowni „u” na końcu wyrazów
- pisze poprawnie wyrażenia przymkowe: nad, pod, obok, w, za, przy, przed
- pisze samodzielnie kilka zdań na podany temat
- pisze życzenia, zaproszenie, list, ogłoszenie
- zapisuje wielką literą adres nadawcy i odbiorcy listu
- pisze krótkie teksty, wykorzystując aplikacje komputerowe
- układa i zapisuje zdarzenia we właściwej kolejności
- pisze poprawną kilkuzdaniową wypowiedź na podany temat
- pisze poprawną kilkuzdaniową wypowiedź na swobodny temat
- w wypowiedziach pisemnych stosuje bogate słownictwo
- przekształca zdania oznajmujące na zdania pytające (bez terminów)
- rozwija zdania oznajmujące
- pod kierunkiem nauczyciela redaguje i pisze w różnych formach: wypowiedź kilkuzdaniową - opis, życzenia, zaproszenie, list

5. Osiągnięcia w zakresie kształcenia językowego:

- wyróżnia w wypowiedziach zdania, w zdaniach wyrazy, w wyrazach sylaby oraz głoski
- różnicuje głoski na samogłoski i spółgłoski
- posługuje się ze zrozumieniem pojęciami: samogłoska, spółgłoska, dwuznak, spółgłoska miękka
- rozpoznaje zdania oznajmujące i pytające w wypowiedziach ustnych i pisemnych
- przekształca zdania oznajmujące w pytania i odwrotnie oraz zdania pojedyncze w złożone
- rozróżnia rzeczowniki i czasowniki (wprowadzenie pojęć)
- wskazuje najważniejsze wyrazy w zdaniach oznajmujących (podmiot i orzeczenie, bez terminów)
- rozróżnia rzeczowniki i czasowniki oraz nazywa te części mowy
- rozpoznaje wyrazy o znaczeniu przeciwnym i wyrazy pokrewne
- gromadzi słownictwo wokół danego tematu
- gromadzi wyrazy/skojarzenia z podanym wyrazem
- łączy w pary i tworzy pary wyrazów o znaczeniu przeciwnym (różne części mowy)

- zna wyrazy dźwiękonaśladowcze
- tworzy rodzin wyrazów (wprowadzenie pojęcia)
- używa wyrazów bliskoznacznych
- zna wyrazy o różnym znaczeniu i takim samym brzmieniu (homonimy) np. zamek-budowla, w drzwiach oraz wyrazy o innym znaczeniu, innej pisowni (homofony) np. morze, może
- tworzy rymy
- tworzy wyrazy miłe i nieprzyjemne (kot, kotek, kocur, kocisko; pies, psina, psisko; ptak, ptaszek, ptaszysko itp.)
- zna znaczenie porównań, np. chytry jak lis, pracowity jak mrówka, uparty jak osioł, brudny jak świnia, dumny jak paw
- zna znaczenie przenośne niektórych stałych związków frazeologicznych i przysłów
- łączy wyrazy w wypowiedzenia i poprawnie formułuje zdanie pojedyncze
- określa, który tekst jest zagadką, listem, życzeniami, zaproszeniem, ogłoszeniem, opisem

6. Osiągnięcia w zakresie samokształcenia: – podejmuje próby zapisu nowych samodzielnie poznanych wyrazów i sprawdza poprawność ich zapisu w słowniku ortograficznym:

- korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii, zasobów internetu
- rozwija swoje zainteresowania
- wykorzystuje nabyte umiejętności do eksploracji świata
- wybiera charakterystyczne dla siebie strategie uczenia się

Edukacja matematyczna

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia stosunków przestrzennych i cech wielkościowych:

- klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy
- dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym
- nazywa dni tygodnia i miesiące w roku
- orientuje się, do czego służy kalendarz i potrafi z niego korzystać
- wykonuje obliczenia pieniężne, rozróżnia nominały na banknotach i monetach, wskazuje różnice w ich sile nabywczej
- zna będące w obiegu monety i banknoty (1 zł, 2 zł, 5 zł, 10 zł, 20 zł, 50 zł, 100 zł, 1 gr, 2 gr, 5 gr, 10 gr, 20 gr, 50 gr)
- wie, że 1 zł to 100 gr
- odczytuje pełne godziny na zegarze ze wskazówkami
- wykonuje proste obliczenia dotyczące czasu
- waży przedmioty
- różnicuje przedmioty lżejsze i cięższe
- używa określenia kilogram
- wykonuje łatwe obliczenia dotyczące jednostki kg
- wie, że towar w sklepie jest pakowany według wag
- odmierza płyny kubkiem i miarką litrową, używa określenia „litr”
- porównuje ilości płynów, przelewając je, wskazuje więcej, mniej, tyle samo – rozumie, co to jest dług
- radzi sobie w sytuacjach kupna i sprzedaży
- układa i rozwiązuje proste zadania z treścią o kupowaniu i płaceniu
- liczy pieniądze na zbiorach zastępczych
- dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej
- dzieli na dwie i cztery równe części np. kartkę papieru, czekoladę, używa pojęcia – połowa
- wykorzystuje warcaby i szachy oraz inne gry planszowe do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad
- przekształca gry, tworząc własne strategie i zasady organizacyjne

2. Osiągnięcia w zakresie rozumienia liczb i ich własności:

- sprawnie liczy obiekty (dostrzega regularność dziesiętkowego systemu liczenia)
- wymienia kolejne liczebniki od wybranej liczby (w przód i wstecz) po 1, 2, po 10 (zakres do 100) oraz bez ograniczania zakresu zgodnie z indywidualnymi możliwościami
- zapisuje liczby cyframi (zakres do 100) i setkami do 1000
- wyjaśnia znaczenie cyfry zapisanej w miejscu jedności, dziesiątek i setek
- rozumie pojęcie liczby w aspekcie głównym, porządkowym i miarowym
- liczy (w przód i wstecz) po jeden, po kilka, po dziesięć od zera lub wybranej liczby w zakresie 100 oraz bez ograniczania zakresu zgodnie z indywidualnymi możliwościami
- liczy setkami w zakresie 1000
- rozumie znaczenie cyfry zapisanej w miejscu jedności, dziesiątek, setek
- rozpoznaje w skazuje liczby parzyste i nieparzyste
- porównuje liczby, porównuje sumy i różnice stosuje znaki $<$, $>$, $=$
- porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie
- rozumie sformułowania typu: liczba o 7 większa, liczba o 10 mniejsza

3. Osiągnięcia w zakresie posługiwania się liczbami:

- sprawnie dodaje i odejmuje liczby w zakresie 20, poprawnie zapisuje działania
- dodaje do podanej liczby w pamięci i od podanej liczby odejmuje w pamięci liczbę jednocyfrową, liczbę 10 oraz wielokrotności 10 (w prostszych przykładach) w zakresie 100 i setki w zakresie 1000
- biegle mnoży i dzieli w zakresie 30 i przez 5 i 10 w zakresie 100
- zna iloczyn i ilorazy liczb w zakresie 50
- opracowuje własną strategię obliczeń, poprawnie zapisuje przeprowadzone obliczenia
- posługuje się znakiem równości, znakami czterech podstawowych działań
- wyjaśnia istotę działań matematycznych – dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia oraz związki między nimi
- korzysta intuicyjnie z własności działań
- dodaje liczby dwucyfrowe typu $32 + 24$ i odpowiednie przypadki odejmowania, zapisując w razie potrzeby

- cząstkowe wyniki działań lub wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik
- zna terminy: składniki, suma, odjemna, odjemnik, różnica
- dodaje i odejmuje kilka liczb
- oblicza sumy i różnice zapisane nietypowo (w trójkątach, piramidach, tabelkach, kwadratach magicznych)
- wyznacza sumy i różnice w formie czynnościowej (w miarę indywidualnych możliwości bez ograniczania zakresu liczbowego)
- ilustruje mnożenie i dzielenie
- wykorzystuje liczby do wykonania pomiaru długości, boków figur geometrycznych, długości, szerokości, wysokości np. grzbietu książki oraz pomiaru pojemności, masy, używając określeń: cięższy, lżejszy, kilogram, dekagram, gram, metr, centymetr, kilometr, zapisuje wyniki pomiarów w postaci wyrażen dwumianowych (bez zamiany jednostek)
- oblicza niewiadomą w postaci okienka (bez przenoszenia na drugą stronę)
- rozwiązuje łatwe równania jednodziałaniowe z niewiadomą w postaci okienka (bez przenoszenia na drugą stronę)
- ilustruje formuły działań na grafach i w tabelach, oblicza je
- porównuje, dodaje i odejmuje pełne setki w zakresie 1000

4. Osiągnięcia w zakresie czytania tekstów matematycznych:

- analizuje i rozwiązuje zadania matematyczne wyrażone w konkretnych sytuacjach, na rysunkach, diagramach, tabelkach lub w słownie podanej treści,
- dostrzega problem matematyczny oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania; opisuje rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób np. diagramie
- zapisuje rozwiązanie zadania przedstawionego słownie w konkretnej sytuacji
- rozwiązuje, układa i przekształca łatwe zadania jednodziałaniowe
- rozwiązuje zadania złożone łańcuchowo
- rozwiązuje zadania złożone niełańcuchowo, pomagając sobie rysunkiem, liczmanami itp.
- umie rozwiązywać zadania tekstowe na porównywanie różnicowe etapami/z dodatkowymi pytaniami/
- rozwiązuje zadania typu logicznego
- rozwiązuje zadania nietypowe i celowo źle sformułowane
- układa treść zadań do ilustracji i działania
- zapisuje odpowiedź, układa pytanie do zadania
- tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystuje w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną
- wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych

5. W zakresie rozumienia pojęć geometrycznych:

- rozpoznaje figury geometryczne położone nietypowo
- układa figury z patyczków
- tworzy figury z gumy do skakania oraz na geoplanie
- klasyfikuje figury według podanych cech
- dostrzega i kontuuje powtarzające się sekwencje
- układa rytmy z przedmiotów, klocek i modeli figur
- kreśli przy linijce odcinki o podanej długości i łamane
- rysuje odręcznie prostokąty, (w tym kwadraty) wykorzystując sieć kwadratową
- rysuje figury geometryczne na sieci kwadratowej w powiększeniu i pomniejszeniu
- mierzy długości odcinków, boków figur geometrycznych, szerokość i wysokość przedmiotów, posługuje się linijką
- podaje wynik pomiaru, posługując się jednostkami długości: centymetr, metr
- porównuje długości obiektów i określa je, stosując jednostki: centymetr, metr
- wie, że 100 cm to metr
- stosuje w praktyce jednostkę długości: kilometr
- rysuje odcinki o podanej długości, rysuje prostokąty (w tym kwadraty), trójkąty,
- dokonuje prostych obliczeń dotyczących miar długości (bez zamiany jednostek)
- dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka obecnych w otoczeniu

6. Osiągnięcia w zakresie stosowania matematyki w sytuacjach życiowych oraz w innych obszarach edukacji:

- klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy
- dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka, obecnych w środowisku dziecka
- dzieli na dwie części np. kartkę papieru, czekoladę, używa pojęcia połowa
- odmierza płyny kubkiem i miarką litrową
- manipulacyjnie (przelewanie) porównuje ilości płynów, wskazuje więcej, mniej, tyle samo
- używa określeń: litr, pół litra
- dokonuje prostych obliczeń ilości płynów w różnych sytuacjach praktycznych i w prostych zadaniach tekstowych
- odczytuje godziny na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym (wyświetlającym cyfry w systemie 24-godzinnym)
- zna pojęcia: doba, godzina, pół godziny, kwadrans, minuta
- wykonuje proste obliczenia zegarowe w obrębie godzin i minut
- oblicza upływ czasu z użyciem jednostek: pół godziny, kwadrans
- odczytuje czas na zegarze w ramach czasowych zajęć szkolnych i obowiązków domowych
- rozpoznaje minuty na zegarze
- wie, że godzina to 60 minut
- wie, że 24 godziny to doba.
- posługuje się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera
- waży przedmioty, używa określeń: kilogram, pół kilograma, dekagram
- różnicuje przedmioty lżejsze i cięższe
- umie wykonać łatwe obliczenia, używając tych miar (bez zamiany jednostek)
- poznaje zależność $1 \text{ kg} = 100 \text{ dag}$
- wie, że towar w sklepie pakowany jest między innymi według wagi
- mierzy temperaturę za pomocą termometru oraz odczytuje ją
- nazywa dni tygodnia i miesiące w roku
- orientuje się, do czego służy kalendarz, i potrafi z niego korzystać
- odczytuje, podaje i zapisuje wybrane daty np. swojego urodzenia lub datę bieżącą
- odczytuje oraz zapisuje znaki rzymskie w zakresie I-XII
- wykonuje obliczenia kalendarzowe w sytuacjach życiowych
- wykonuje obliczenia pieniężne

- zna będące w obiegu monety i banknoty (1 zł, 2 zł, 5 zł, 10 zł, 20 zł, 50 zł, 100 zł, 1 gr, 2 gr, 5 gr, 10 gr, 20 gr, 50gr), wie, że 1 zł to 100 gr
- zna wartość nabywczą pieniędzy
- rozumie pojęcie długu i konieczność jego spłaty
- radzi sobie w sytuacjach kupna i sprzedaży
- układa i rozwiązuje proste zadania z treścią o kupowaniu i płaceniu
- dokonuje obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych
- oblicza, wyznacza cenę na podstawie kosztów zakupu
- wykorzystuje warcaby i szachy oraz inne gry planszowe lub logiczne do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad
- przekształca gry, tworząc własne strategie i zasady organizacyjne
- wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się

Edukacja społeczna

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska społecznego:

- identyfikuje się z grupą społeczną do której należy: rodziną i klasą, a także narodem
- poznaje i respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach
- uczestniczy w szkolnych wydarzeniach i uroczystościach
- wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki
- wymienia własne prawa i obowiązki jako członka rodziny i ucznia, stara się przestrzegać ich i stosować je w codziennym życiu
- przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad
- ocenia postępowanie swoje i innych osób odnosząc się do poznanych wartości takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przepraszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne
- stosuje formy grzecznościowe w stosunku do dorosłych, w uprzejmy sposób zwraca się do kolegów
- okazuje swoim bliskim miłość i przywiązanie
- stara się być sprawiedliwym i prawdomównym, stara się przeciwdziałać kłamstwu i obmowie
- wie, że nie wolno zabierać cudzej własności bez pozwolenia, pamięta o oddawaniu pożyczonych rzeczy i nie niszczy ich
- stara się dzielić z potrzebującymi
- wie, że warto być odważnym zwłaszcza jeśli krzywdzeni są słabsi
- przedstawia siebie i grupę, do której należy – swoją rodzinę, klasę
- zna podstawowe relacje rodzinne między najbliższym
- zapisuje swój adres, zawód rodziców i innych wybranych członków rodziny
- posługuje się tymi danymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie i reprezentowanych osób, dla bezpieczeństwa własnego
- jest powściągliwy w używaniu danych osobistych w sytuacjach nowych i wirtualnych
- rozpoznaje i nazywa wybrane grupy społeczne, do których nie należy, np. drużyny i kluby sportowe
- stosuje we właściwej sytuacji słowa: porozumienie, umowa
- uczestniczy w wyborach do klasowego samorządu uczniowskiego
- wymienia przykłady stowarzyszeń powstałych w efekcie porozumień i umów grup społecznych, w tym stowarzyszenia pomocy osobom niepełnosprawnym, a także stowarzyszenia dużych grup społecznych, jak miasta i państwa, Unia Europejska
- nazywa wybrane narodowości
- jest tolerancyjny – wie, że wszyscy ludzie mają równe prawa (bez względu na miejsce urodzenia, kolor skóry, wyznawaną religię czy status materialny)
- przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi, np. dotyczące świąt i tradycji w swoim regionie oraz w Małopolsce (w okolicach Krakowa, Zakopanego)
- wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu
- współpracuje z innymi w różnych sytuacjach życiowych
- jest uczynny i uprzejmy wobec innych, nawet jeśli różnią się od niego pod względem sytuacji materialnej czy zwyczajów
- wie, że wynagrodzenie otrzymuje się za pracę
- wie, że ludzie mają różną sytuację materialną
- wie, że nie można dążyć do zaspokojenia swoich pragnień kosztem innych, należy dostosowywać własne oczekiwania do realiów ekonomicznych rodziny
- w sytuacjach codziennych niesie pomoc potrzebującym, szczególnie osobom starszym i niepełnosprawnym

2. Osiągnięcia w zakresie orientacji w czasie historycznym:

- wyjaśnia związek legendy z powstaniem godła i barw narodowych
- opowiada wybrane polskie legendy związane m.in. z Wisłą, Krakowem, Warszawą, powstaniem nazw wybranych miejscowości
- zna pełną nazwę swojej ojczyzny
- rozpoznaje symbole narodowe: herb, godło i flagę Polski, hymn Polski oraz wybrane stroje ludowe (krakowski, góralski)
- opowiada o przygotowaniach do świąt państwowych (w tym 11 Listopada oraz 1 Listopada) i w miarę możliwości w nich uczestniczy
- wykonuje chorągiewkę lub kokardę narodową
- zachowuje się godnie i z szacunkiem podczas śpiewania lub słuchania hymnu, wciągania flagi na maszty itp.
- wie, kiedy zakładamy stroje w barwach narodowych
- wymienia nazwy dawnych stolic Polski (Gniezno, Kraków)
- wyjaśnia znaczenie wybranych zwyczajów i tradycji polskich
- opisuje znaczenie dorobku minionych epok w życiu człowieka, jest świadomy, iż stosuje w swej aktywności ten dorobek, np. cyfry arabskie i rzymskie
- podaje przykłady zmian, które zaszły w świecie w ciągu ostatnich stu lat
- opowiada, w jaki sposób na przestrzeni wieków zmieniały się sposoby oświetlania i ogrzewania domów, porozumiewania się, ubierania, transportu
- podaje przykłady dawnych zawodów i opisuje je (m.in. dorożkarz, garncarz, kowal, rymarz, bednarz)
- potrafi podzielić wybrane obiekty na zabytkowe i współcześnie wybudowane na przykładzie Warszawy
- opowiada historię własnej rodziny, przedstawia jej tradycje
- przedstawia wybrane postacie i prezentuje ciekawostki o wielkich Polakach, w tym o Fryderyku Chopinie, Mikołaju Koperniku

Edukacja przyrodnicza

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska przyrodniczego:

- rozpoznaje w swoim otoczeniu wybrane gatunki roślin i zwierząt, w tym chronione, typowe dla różnych krajobrazów Polski
- rozpoznaje i wyróżnia wybrane cechy ekosystemów: lasu, pola, łąki, a także sadu, ogrodu i parku
- wymienia przykłady spotykanych w nich gatunków i podstawowych zależności między nimi (np. czym żywią się zwierzęta, jakie mają schronienia)
- rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka w polskim środowisku przyrodniczym, w tym opisuje przyrodę terenów okołobiegunowych, wymienia przykłady zwierząt związanych z innymi kontynentami
- rozpoznaje wybrane, popularne gatunki hodowlane
- wie, w jaki sposób warunki konieczne do rozwoju roślin, są zaspokajane w hodowlach (m.in. porównuje ze sobą piasek i ziemię z ogrodu)
- prowadzi proste hodowle roślin
- przedstawia zasady opieki nad zwierzętami domowymi, hodowanymi i innymi
- potrafi opowiedzieć o pracach prowadzonych przez człowieka w gospodarstwie rolnym, na polu, w ogrodzie i na łące w kolejnych porach roku
- wymienia nazwy gatunków hodowanych i uprawianych w Polsce m.in. podaje przykłady drzew i krzewów owocowych, zbóż, ziół leczniczych, warzyw o jadalnych łodygach, korzeniach itd.
- wymienia przykłady szkodników i sprzymierzeńców ogrodnika.
- wie, jakie korzyści czerpie człowiek z uprawy roślin i hodowli zwierząt m.in. łączy produkty z gatunkiem, dzięki któremu je otrzymujemy, wymienia przykłady sytuacji, w których zwierzęta (psy, konie) pomagają człowiekowi.
- zna podstawowe elementy budowy oraz funkcjonowania roślin (m.in. drzewa, krzewy, zielne) i zwierząt (zwłaszcza ssaków, ptaków i owadów)
- przy pomocy nauczyciela odszukuje w różnych dostępnych zasobach informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania ćwiczenia
- opisuje zmiany zachodzące w przyrodzie podczas pór roku oraz doby m.in. zna sposoby przystosowywania się zwierząt do zmieniających się warunków (odloty i przyloty ptaków itd.), umie powiązać kolejne fazy rozwoju roślin z porami roku (w tym rozwój kwiatów i owoców)
- opisuje życie człowieka w konkretnych porach roku (sposób dbania o siebie, prace w gospodarstwie, formy odpoczynku)
- wie, jakie są warunki konieczne do rozwoju roślin i zwierząt
- przy pomocy nauczyciela planuje, samodzielnie wykonuje proste obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów i zjawisk przyrodniczych
- tworzy notatki z obserwacji
- gromadzi i zabezpiecza zbiory przyrodnicze według wskazówek nauczyciela
- podejmuje próbę wyjaśnienia istoty obserwowanych zjawisk według procesu przyczynowo-skutkowego i czasowego
- chroni przyrodę (nie śmieci, szanuje rośliny, pomaga zwierzętom przetrwać zimę itd.)
- zna wybrane zagrożenia dla środowiska ze strony człowieka (spalanie śmieci, zatrucie powietrza i wód, pożary lasów itd.)
- wie o istnieniu wybranych form ochrony przyrody (ochrona gatunkowa, Parki Narodowe, pomniki przyrody)
- segreguje odpady, stosuje opakowania przyjazne środowisku i oszczędza wodę
- ma świadomość przyczyn i skutków takiego postępowania
- wyjaśnia słowo recykling, wymienia przykłady, co może powstać po przetworzeniu makulatury i innych odpadów
- projektuje zabawkę lub urządzenie wykonane przy użyciu odpadów

2. Osiągnięcia w zakresie funkcji życiowych człowieka, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i odpoczynku:

- opisuje zawód oraz inne zajęcia wykonywane przez rodziców
- ma świadomość czym zajmują się osoby pracujące w szkole oraz w służbach mundurowych i medycznych (policjant, strażak, lekarz, weterynarz), a także w innych wybranych zawodach (pilot, kelner, fryzjerka)
- przedstawia charakterystykę wybranych zajęć i zawodów użyteczności publicznej
- w sytuacji zagrożenia wie, do kogo może się zwrócić o pomoc
- zna numery alarmowe telefonów: pogotowia, policji, straży pożarnej i numer alarmowy 112
- posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia
- dba o higienę oraz estetykę własną oraz otoczenia, również w trakcie nauki
- opisuje na czym polega zdrowy styl życia (ruch – w tym na świeżym powietrzu, higiena – również jamy ustnej, prawidłowe odżywianie, odpoczynek)
- ma świadomość konieczności słuchania wskazówek lekarza i stomatologa
- zna podstawowe zasady zapobiegania chorobom zakaźnym i przebieganiom, potrafi wymienić niepokojące objawy mogące świadczyć o chorobie
- zna podstawowe potrzeby fizjologiczne człowieka
- reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia swojego lub innej osoby
- zna niektóre zagrożenia ze strony innych ludzi
- wymienia i opisuje podstawowe grupy produktów żywnościowych (warzywa i owoce, nabiał itd.)
- ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia
- opisuje piramidę żywienia i uzasadnia położenie poszczególnych produktów
- ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych
- zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjadania ich w nadmiarze
- zna termin witaminy i wymienia przykłady produktów, w których znajduje się ich szczególnie dużo
- podaje przykłady, w jaki sposób można przechowywać żywność (mrożenie, kiszenie itd.)
- opowiada w jaki sposób można w domu przygotować dżem, jakie są etapy przygotowania chleba („od ziarenka do bochenka”)
- przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia – wykonuje kanapki lub sałatkę warzywną
- ubiera się odpowiednio do stanu pogody
- potrafi samodzielnie określić stan pogody w danym dniu i zanotować obserwacje w kalendarzu pogody
- orientuje się, o czym mówi osoba zapowiadająca pogodę w radiu lub w telewizji
- rozróżnia wybrane, podstawowe znaki drogowe
- stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i w miejscach publicznych
- orientuje się, że trudne warunki drogowe i atmosferyczne (oblodzenie, zmrok, śnieg) mogą ograniczać bezpieczeństwo pieszych
- przestrzega zasad zachowania się w środkach publicznego transportu zbiorowego
- stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, domu i na dworze, w tym: stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku, wie jak postępować w przypadku samodzielnego pozostania w domu lub kontaktu z nieznanymi

- wie jakie niebezpieczeństwa mogą zagrażać turystom w górach oraz na plaży
- rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą
- ma świadomość istnienia zagrożeń ze strony środowiska naturalnego takich jak np. huragan, burza, silne promieniowanie słoneczne oraz ich następstwa: powódź, pożar
- określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach
- zna niebezpieczeństwa grożące ze strony roślin (zatrucia)
- wymienia przykłady pospolitych grzybów jadalnych i trujących
- wie, że niektóre zwierzęta mogą być groźne dla człowieka (np. zwierzęta chore, chroniące swoje młode)
- ma świadomość obecności nieprawdziwych informacji, np. w przestrzeni wirtualnej
- sprawdza informacje, zadając pytania nauczycielowi, rodzicom, policjantowi, straży miejskiej
- stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych
- rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami
- ma świadomość, iż neodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka
- wymienia przykłady pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka (w tym opisuje działanie katalogu elektronicznego w bibliotece)

2. Osiągnięcia w zakresie rozumienia przestrzeni geograficznej:

- określa położenie swojej miejscowości
- podaje status administracyjny własnej miejscowości (wieś, miasto)
- opisuje charakterystyczne elementy przyrody
- opisuje charakterystyczne miejsca wybranego obszaru w Polsce (np. okolice zamieszkania)
- wskazuje na mapie fizycznej Polski jej granice, góry (w tym Tatry, Barania Góra), morze, rzeki (Wisłę wraz ze źródłem i ujściem, Odrę, oraz rzekę najbliższą miejscowości), wybrane miasta (swoją miejscowość, Warszawę, Gdańsk, Kraków, Toruń, Wieliczkę)
- rozpoznaje i opisuje typowe krajobrazy Polski (krajobraz nizinny, nadmorski, górski; oraz miejski, przemysłowy, rolniczy)
- wymienia i opisuje wybrane bogactwa naturalne Polski (sól, węgiel)
- zna nazwy głównych kierunków geograficznych
- przy pomocy dorosłego odszukuje na mapie wybrane miejsce (np. cel wakacji)
- wymienia nazwę stolicy Polski, opisuje wygląd herbu
- opisuje charakterystyczne obiekty Warszawy, a także Krakowa i Zakopanego
- wyjaśnia znaczenie stolicy dla całego kraju
- przedstawia charakterystyczne dla Polski miejsca i tradycje z których ona słynie, m.in. opowiada o zabytkach Krakowa i Warszawy, najstarszej kopalni w Wieliczce, szczególnie cennych obszarach przyrodniczych
- wie, że Polska znajduje się w Europie i należy do Unii Europejskiej
- wskazuje na mapie kilka innych państw należących do niej
- rozpoznaje flagę Unii Europejskiej
- wymienia stany skupienia wody, nazywa procesy przejścia między nimi (parowanie, skraplanie, topnienie, zamarzanie)
- rozpoznaje podstawowe rodzaje opadów (w tym grad i mgła) oraz osadów atmosferycznych (rosa, szron)
- opisuje wędrówkę wody w przyrodzie
- opisuje podstawowe cechy światła słonecznego i określa sposób jego obserwacji (odbicie np. w wodzie, cień, rozszczepienie – tęcza)
- zna kolejność pór roku
- ma świadomość, iż pory roku i doby zależą od położenia Ziemi względem Słońca
- potrafi wymienić różnice w pogodzie między poszczególnymi porami roku (m.in. nazywa związane z nimi zjawiska atmosferyczne)
- przedstawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym
- podaje przykłady innych ciał niebieskich (planety, gwiazdy, Księżyc).

Edukacja plastyczna

1. Osiągnięcia w zakresie percepcji wizualnej, obserwacji i doświadczeń – wyróżnianie w obrazach, ilustracjach, impresjach, plastycznych, plakatach, na fotografiach:

- wyróżnia kształty obiektów – nadaje im nazwę i znaczenie, podaje części składowe, podobieństwa, różnice, cechy charakterystyczne części składowych
- wyróżnia wielkości i proporcje, położenie i oddalenie pojedynczych obiektów i elementów złożonych, różnice w wyglądzie tego samego przedmiotu w zależności od położenia i zmiany stanowiska osoby patrzącej na obiekt
- wyróżnia barwę, walor różnych barw, różnice walorowe w zakresie jednej barwy, fakturę
- wyróżnia cechy charakterystyczne i indywidualne ludzi w zależności od wieku, płci, typu budowy, cechy charakterystyczne zwierząt, różnice w budowie, kształcie, ubarwieniu, sposobach poruszania się

2. Osiągnięcia w zakresie działalności plastycznej i ekspresji twórczej:

- wypowiada się w różnych technikach plastycznych na płaszczyźnie
- posługuje się takimi środkami wyrazu plastycznego, jak kształt, barwa, faktura
- wykonuje prace rysunkowe, malarskie i graficzne
- rysuje kredką, kredą, ołówkiem, patykiem (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem
- maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli
- wydziera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp.
- wypowiada się w różnych technikach, tworząc przestrzenne prace plastyczne (rzeźby w plastelinie, glinie, modelinie i in.)
- modeluje (lepi i konstruuje) z gliny, modeliny, plasteliny, mas papierowych i innych, z materiałów naturalnych i przemysłowych (np. szyszki, kasztany, żołądźce, patyki, kora, papier, bibuła, karton, folia metalowa, cienkie druciki, tworzywa, sznurki, opakowania itd.)
- odbija, powiela za pomocą: kalki, tuszu, farby, stempla wykonanego z ziemniaka, gumy, korka i innych tworzyw, a także przy pomocy prostych programów komputerowych
- wykonuje prace, modele, rekwizyty (lalka, pacynka itp.), impresje plastyczne potrzebne do aktywności artystycznej, naukowej
- wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy przekazania i przedstawienia uczuć, nastrojów, jako formy niespodzianki (np. prezent, zaproszenie)
- przedstawia zjawiska i wydarzenia z otaczającej rzeczywistości, realne i fantastyczne, uwzględniając możliwości ruchu ludzi i zwierząt, przedstawia obiekty indywidualne i sceny złożone, kolejne etapy zdarzeń
- ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem, muzyką

- przedstawia sceny, sytuacje, zjawiska, przedmioty, odnosząc je do warunków dotyczących kształtu, wielkości, proporcji, relacji przestrzeni, barw, faktury waloru czy kompozycji rytmicznej, symetrycznej, zamkniętej, otwartej
- przedstawia nastroje, stany uczuciowe, własne i inspirowane przeżyciami, doświadczeniami, marzeniami, stanami pogody, porami roku, utworami literackimi, muzycznymi, filmami, świętami, ważnymi wydarzeniami itd.
- tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki i inne wytwory
- tworzy przedmioty charakterystyczne dla sztuki ludowej regionu, w którym mieszka
- wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy przekazania uczuć
- umie korzystać z przekazów medialnych w zakresie pozyskiwania informacji o wybranych dziedzinach sztuki

3. Osiągnięcia w zakresie recepcji sztuk plastycznych:

- rozpoznaje i nazywa dziedziny sztuk plastycznych, np. malarstwo, rzeźbę
- nazywa dziedziny sztuki użytkowej, np. meblarstwo, architekturę, grafikę komputerową
- wypowiada się na temat oglądanych dzieł sztuki plastycznej, przedmiotów, obiektów
- rozpoznaje wybrane dzieła malarskie
- rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych: pejzaż, portret
- nazywa wybrane przykłady dzieł znanych artystów: malarzy, rzeźbiarzy, architektów z regionu swojego pochodzenia lub innych
- odróżnia techniki malarskie od graficznych
- wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych.

Edukacja techniczna

1. Osiągnięcia w zakresie organizacji pracy:

- dobiera odpowiednie materiały i narzędzia
- posługuje się materiałami i narzędziami zgodnie z podanymi zasadami
- umie stosować poznane narzędzia i materiały
- organizuje pracę i planuje kolejne czynności
- utrzymuje ład i porządek w swoim miejscu pracy
- utrzymuje porządek wokół siebie (na stoliku, w sali zabaw, szatni, ogrodzie)
- sprząta po sobie i pomaga innym w utrzymywaniu porządku
- dba o estetykę prac i dobrą organizację warsztatu pracy
- wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji pracy ze względów bezpieczeństwa
- przedstawia własny pomysł rozwiązań technicznych w realizowanym projekcie
- planuje i realizuje własne projekty/prace
- zgodnie współdziała w zespole w czasie realizacji tych prac
- wie, że dobra organizacja działania technicznego wymaga pracy indywidualnej i współpracy zespołowej
- ocenia projekty/prace, wykorzystując poznane i zaakceptowane wartości: systematyczność działania, pracowitość, konsekwencją, gospodarność, oszczędność, umiarkowanie w odniesieniu do korzystania z czasu, materiałów, narzędzi i urządzeń
- wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie
- zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa z uwzględnieniem selekcji informacji, wykonywania czynności użytecznych lub potrzebnych

2. Osiągnięcia w zakresie znajomości informacji technicznej, materiałów i technologii wytwarzania:

- odczytuje podstawowe informacje techniczne i stosuje w działaniu sposoby użytkowania: materiału, narzędzi, urządzenia zgodnie z instrukcją, w tym multimedialną
- umie obsługiwać urządzenia techniczne, stosując się do zasad podanych w instrukcjach obsługi
- określa wartość urządzeń technicznych z punktu widzenia cech użytkowych (łatwa lub trudna obsługa), ekonomicznych, estetycznych
- wie, że wartość użytkowa urządzenia ma ważne znaczenie w czasie podejmowania decyzji o nabywaniu i stosowaniu
- wie, jak wytworzono niektóre przedmioty codziennego użytku (meble, samochody, sprzęt gospodarstwa domowego)
- rozpoznaje wybrane rodzaje maszyn i urządzeń
- podaje przykłady znanych sobie urządzeń wytwórczych (narzędzia, przyrządy), transportowych (samochody, statki, samoloty), informatycznych (komputer, telefon komórkowy)
- wymienia różne rodzaje budowli (budynki mieszkalne, biurowe, przemysłowe i in.)
- zna wybrane rodzaje urządzeń elektrycznych (np. latarka, elektryczna szczotka do zębów)
- wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, wiązania lub zszywania zszywkami, sklejanie taśmą itp.
- wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne z zastosowaniem połączeń rozłącznych: spinania spinaczami biurowymi, wiązania sznurkiem lub wstążką ozdobną
- wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne bez użycia kleju, taśm, zszywek, np. wybrane modele technik origami, modele kartonowe wycinane
- stosuje poznaną technologię przy wykonywaniu przedmiotów użytkowych lub montowaniu wybranych modeli urządzeń technicznych
- wykonuje przedmiot/model/pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania.

Edukacja informatyczna

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia, analizowania i rozwiązywania problemów:

- układa w logicznym porządku obrazki, sekwencje elementów
- rozwiązuje zadania i łamigłówki logiczne
- odczytuje i układa w logicznym porządku tekstowe instrukcje np. przepisy kulinarne, instrukcje do gier
- określa cechy wspólne dla różnych typów zachowań np. ruchu
- tworzy sekwencje poleceń na potrzeby sterowania obiektem

2. Osiągnięcia w zakresie programowania i rozwiązywania problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych:

- tworzy proste animacje w oparciu o zmiany kostiumów w programie Scratch
- tworzy ciągi poleceń służące do narysowania określonego kształtu, zawierające proste iteracje (np. kwadrat, prostokąt)
- tworzy sekwencje poleceń sterujące ruchem obiektu na ekranie
- zaznacza, kopiuje i wkleja elementy obrazu w edytorze grafiki i edytorze tekstu
- tworzy nowe barwy korzystając z edytora kolorów w edytorze grafiki
- łączy obrazy z edytora grafiki z tekstem w edytorze tekstu
- rozwija umiejętność pisania na klawiaturze
- tworzy proste dokumenty tekstowe w edytorze
- zapisuje efekty swojej pracy we wskazanym miejscu
- stosuje proste formatowanie tekstu
- korzysta ze wskazanych stron internetowych – np. scratch.mit.edu, code.org

3. Osiągnięcia w zakresie posługiwania się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi:

- uruchamia i wyłącza aplikacje komputerowe
- tworzy foldery w sieci, poprawnie je nazywa i zapisuje w nich efekty swojej pracy
- uruchamia przeglądarkę internetową, prawidłowo wpisuje adres strony
- drukuje wykonane przez siebie prace
- kojarzy działanie z efektami pracy komputera z oprogramowaniem

4. Osiągnięcia w zakresie rozwijania kompetencji społecznych:

- współpracuje z innymi uczniami tworząc proste programy w programie Scratch

5. Osiągnięcia w zakresie przestrzegania prawa i zasad bezpieczeństwa:

- posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami
- zna zasady bezpiecznej pracy w Internecie
- rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania związane z pracą przy komputerze w pracowni komputerowej oraz w domu
- wie, że praca długotrwała przy komputerze męczy wzrok, może powodować bóle głowy, a bardzo rozciągnięta w czasie różne schorzenia, w tym skrzywienie kręgosłupa

Edukacja muzyczna

1. Osiągnięcia w zakresie słuchania muzyki:

- świadomie i aktywnie słucha muzyki, potem wyraża swoje doznania werbalnie i niewerbalnie
- rozpoznaje różne rodzaje muzyki na podstawie jej nastroju, tempa i innych elementów
- dostrzega różnice charakteru słuchanej muzyki
- odróżnia podstawowe elementy muzyki (melodię, rytm, wysokość dźwięku, tempo, dynamikę)
- rozpoznaje brzmienie trąbki, skrzypiec, kontrabasu
- rozpoznaje i nazywa różne źródła dźwięku
- uczestniczy w koncertach muzycznych w szkole i poza nią
- kulturalnie zachowuje się na koncercie
- przyjmuje właściwą postawę podczas słuchania hymnu narodowego

2. Osiągnięcia w zakresie ekspresji muzycznej. Śpiew:

- powtarza proste melodie i zestawy głosek i sylab
- naśladuje odgłosy zwierząt
- śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru
- wykonuje śpiewanki i rymowanki tematyczne

3. Improwizacja ruchowa, rytmika i taniec:

- wyraża nastrój i charakter muzyki, pływając i tańcząc
- reaguje na zmianę tempa i dynamiki
- wyraża swe doznania związane z poznawanymi utworami muzycznymi i ilustruje je za pomocą obrazów, ruchu i słów
- realizuje proste tematy rytmiczne (tataizacją, ruchem całego ciała – stosuje gesty dźwiękotwórcze)
- zna i tańczy kroki, figury polki i trojaka

4. Gra na instrumentach muzycznych:

- odtwarza proste rytmy i schematy rytmiczne na instrumentach perkusyjnych
- gra proste melodie i akompaniamenty na dzwoneczkach i na flecie
- wykonuje proste ilustracje instrumentalne do podanych tekstów i obrazów
- improwizuje na instrumentach muzycznych według ustalonych zasad

5. Osiągnięcia w zakresie znajomości form zapisu dźwięku:

- wie, że muzykę można zapisać i odczytać
- rozpoznaje i nazywa niektóre znaki notacji muzycznej (oznaczenia metrum, klucz wiolinowy, półnuty, ćwierćnuty i odpowiadające im pauzy)
- wie, że muzykę można zapisać i odtworzyć za pomocą takich urządzeń jak: magnetofon, dyktafon, komputer

– zapisuje dźwięki za pomocą układu klocków rytmicznych

Wychowanie fizyczne

1. Osiągnięcia w zakresie utrzymania higieny i zdrowia:

- utrzymuje w czystości ręce i całe ciało
- przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu
- wykonuje te czynności samodzielnie i w stosownym momencie
- dostosowuje strój w trakcie zajęć ruchowych na świeżym powietrzu do rodzaju pogody i pory roku (nakrycie głowy – słońce, lekki mróz itp.)
- dostosowuje strój w trakcie zajęć ruchowych w pomieszczeniu do panujących tam warunków
- wyjaśnia znaczenie ruchu w procesie utrzymania zdrowia
- przygotowuje we właściwych sytuacjach i w odpowiedni sposób swoje ciało do wykonywania ruchu, np. pływania, kilkugodzinnej wycieczki, wędrówki itp.
- ma świadomość znaczenia systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń – uznaje, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej
- akceptuje sytuację dzieci, które z uwagi na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu
- wyraża zrozumienie i empatię poprzez zachowanie wyprowadzone z tych wartości

2. Osiągnięcia w zakresie sprawności motorycznych:

- przyjmuje podstawowe pozycje do ćwiczeń: postawa zasadnicza, rozkrok, wykrok, zakrok, stanie na jednej nodze, klęk podparty, przysiad podparty, podpór przodem, podpór tyłem, siad klęczny, skrzyżny, skulony, prosty
- wykonuje skłony, skrętoskłony
- pokonuje w biegu przeszkody naturalne i sztuczne
- biega z wysokim unoszeniem kolan
- biega w połączeniu ze skokiem
- biega z przenoszeniem przyborów, np. piłki, pałeczki
- biega z rzutem do celu ruchomego i nieruchomego
- biega w różnym tempie
- realizuje marszobieg
- wykonuje przewrót w przód i w tył na materacu z przysiadu podpartego
- wykonuje samodzielnie rozgrzewkę podczas truchtu
- rzuca i podaje jedną ręką piłką małą i dużą w miejscu i w ruchu
- rzuca oburącz do przodu, znad głowy, piłką małą i dużą
- toczy i kołtuje piłkę
- rzuca małymi przyborami na odległość i do celu
- skacze na jednej nodze i obunóż ze zmianą tempa, kierunku, pozycji ciała
- skacze w dal dowolnym sposobem
- skacze przez skakankę
- podnosi i przenosi przybory
- wykonuje przeskok zawrotny przez ławeczkę, naskoski z zeskoki, skoki zajęcze
- wykonuje skłony, skrętoskłony
- wykonuje przetoczenie, czołganie, podciąganie
- wykonuje czworakowanie ze zmianą kierunku i tempa ruchu
- wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru i z przyborem, np. na ławeczce gimnastycznej
- wspina się, np. na drabinkach
- mocuje się w parach w pozycjach niskich i wysokich
- wykonuje próbę siły mięśni brzucha
- wykonuje próbę gibkości dolnego odcinka kręgosłupa
- współpracuje z partnerem i całym zespołem podczas zadań gimnastycznych
- samodzielnie wykonuje ćwiczenia prowadzące do zapobiegania wad postawy

3. Osiągnięcia w zakresie różnych form rekreacyjno – sportowych:

- bierze udział w zespołowych zabawach ruchowych, minigrach i grach terenowych, zawodach sportowych
- reaguje ruchem na zmiany rytmu, tempa i głośności (zabawy orientacyjno-porządkowe z zastosowaniem sygnałów dźwiękowych)
- respektuje i podporządkowuje się decyzjom sędziego
- organizuje zespołową zabawę lub grę ruchową z wykorzystaniem przyboru lub bez
- zachowuje powściągliwość w ocenie sprawności fizycznej kolegów i koleżanek – uczestników zabawy
- respektuje ich prawo do indywidualnego tempa rozwoju
- radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo np. drużyny przeciwnej
- gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu
- respektuje przepisy, reguły zabaw zespołowych, gier ruchowych i sportowych
- respektuje przepisy ruchu drogowego w odniesieniu do pieszych, rowerzystów, rolkarzy, biegaczy i innych osób, których poruszanie się w miejscu publicznym może tworzyć zagrożenie bezpieczeństwa
- uczestniczy w zabawach i grach zespołowych z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek, np. ringo, mini-koszykówka, mini-siatkówka, mini-piłka ręczna i nożna
- potrafi wykonać prawidłowo elementy charakterystyczne dla tych gier: rzuty ringiem, piłką do kolegi, oburącz stojąc lub w biegu, elementy koźlowania stojąc lub w biegu, rzucanka siatkarska itd.
- układa zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy
- układa niekonwencjonalne zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy, np. wyścig olbrzymów – czworakowanie w dużych butach, wyścig klaunów – wędrówka pary uczniów połączonych szarfą itp.
- ma świadomość, iż sukces w takiej zabawie odnosi się dzięki sprawności, zaradności i współdziałaniu
- jeździ na dostępnym sprzęcie sportowym, np. na hulajnodze, rolkach, deskorolce, rowerze, sankach, łyżwach

Klasa 3

Edukacja polonistyczna

1. Osiągnięcia w zakresie słuchania:

- obdarza uwagą rówieśników i dorosłych
- słucha wypowiedzi nauczyciela, rówieśników i innych osób w różnych codziennych sytuacjach
- okazuje szacunek wypowiadającej się osobie
- wykonuje proste zadania według usłyszonej instrukcji, podawanej przez nauczyciela etapowo
- zadaje pytania w sytuacji braku zrozumienia słuchanej wypowiedzi
- słucha z uwagą tekstów czytanych przez nauczyciela
- słucha uważnie i z powagą wypowiedzi osób podczas uroczystości, koncertów, obchodów świąt narodowych i innych zdarzeń kulturalnych
- słucha tekstów interpretowanych artystycznie
- przejawia w powyższych wydarzeniach zachowania adekwatne do sytuacji
- słucha wypowiedzi innych i najczęściej czeka na swoją kolej, aby się wypowiedzieć
- potrafi na ogół panować nad chęcią nagłego wypowiedzania się, szczególnie w momencie wykazywania tej potrzeby przez drugą osobę

2. Osiągnięcia w zakresie mówienia:

- mówi na tematy związane z życiem rodzinnym, szkolnym oraz inspirowane literaturą
- wypowiada się, stosując adekwatne do sytuacji wybrane techniki języka mówionego: pauzy, zmianę intonacji
- formułuje pytania, dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia
- wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą, wydarzeniami kulturalnymi
- porządkuje swoją wypowiedź, poprawia w niej błędy
- opowiada treść historyjek obrazkowych, dostrzegając związki przyczynowo-skutkowe
- wypowiada się na temat ilustracji
- opowiada treść historyjek obrazkowych
- systematycznie wzbogaca słownictwo czynne
- odpowiada na pytania dotyczące przeczytanych tekstów, ilustracji
- omawia treść przeczytanych tekstów i obejrzanych ilustracji
- nadaje znaczenie i tytuł obrazom i fragmentom tekstów
- składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy
- recytuje z pamięci krótkie rymowanki, wiersze, piosenki
- dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą szacunek i ematię do rozmówcy
- dostosowuje ton głosu do sytuacji, np. nie mówi zbyt głośno
- nazywa czynności, sytuacje, doświadczenia
- wykonuje eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom i doświadczeniom, tworząc charakterystyczne dla siebie formy wypowiedzi
- nadaje znaczenie czynnościom i doświadczeniom, tworząc charakterystyczne dla siebie formy wypowiedzi
- uczestniczy w zabawie teatralnej
- ilustruje mimiką, gestem i ruchem zachowania bohatera literackiego lub wymyślonego
- rozumie umowne znaczenie rekwizytu i umie posłużyć się nim w odgrywanej scenie

3. Osiągnięcia w zakresie czytania:

- odczytuje uproszczone rysunki, piktogramy, znaki informacyjne, napisy
- porządkuje we właściwej kolejności ilustracje historyjek obrazkowych
- uzupełnia brakującą ilustrację historyjki obrazkowej
- czyta poprawnie na głos teksty zbudowane z wyrazów opracowanych w czasie zajęć, dotyczące rzeczywistych doświadczeń dzieci i ich oczekiwań poznawczych
- czyta poprawnie na głos teksty zbudowane z nowych wyrazów
- czyta i rozumie krótkie teksty informacyjne
- czyta w skupieniu po cichu i rozumie teksty drukowane
- czyta w skupieniu po cichu teksty zapisane samodzielnie w zeszytach
- wyodrębnia postacie i zdarzenia w tekstach do nauki czytania i krótkich tekstach literackich
- ustala kolejność zdarzeń i ich wzajemną zależność
- odróżnia zdarzenia istotne od mniej istotnych
- odróżnia postacie główne i drugorzędne
- wskazuje cechy i ocenia bohaterów
- uzasadnia ocenę bohaterów
- określa nastrój w przeczytanym utworze
- wskazuje wydarzenie zmieniające postępowanie bohatera
- odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości, byty rzeczywiste od medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych
- wyszukuje w tekstach fragmenty będące odpowiedzią na sformułowane przez nauczyciela pytanie
- wyszukuje w tekstach fragmenty określone przez nauczyciela
- wyszukuje w tekstach fragmenty według niego najpiękniejsze, najważniejsze, trudne do zrozumienia
- wyróżnia w czytanych utworach literackich zdania opisujące bohatera (człowieka lub zwierzę)
- eksperymentuje, przekształca tekst, układa opowiadanie twórcze, np. dalsze losy bohatera
- komponuje początek i zakończenie tekstu na podstawie ilustracji lub przeczytanego fragmentu utworu
- wyróżnia w czytanych utworach literackich dialog, opowiadanie, opis
- czyta książki wskazane przez nauczyciela
- czyta książki samodzielnie wybrane

4. Osiągnięcia w zakresie pisania:

- dba o estetykę i poprawność graficzną odręcznego pisma
- pisze czytelnie i płynnie zdania i tekst ciągły
- rozmieszcza poprawnie tekst ciągły na stronie zeszytu
- pisze w jednej linii
- przepisuje zdania i tekst ciągły
- przestrzega poprawności ortograficznej w wyrazach poznanych i opracowanych podczas zajęć
- pisze z pamięci wyrazy i zdania
- pisze ze słuchu wyrazy i zdania
- stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu zdania i przecinki przy wyliczaniu
- zapisuje poznane i najczęściej stosowane skróty, w tym skróty matematyczne
- porządkuje i zapisuje wyrazy w kolejności alfabetycznej według pierwszej i drugiej litery
- zapisuje poprawnie liczebniki oraz wybrane, poznane w trakcie zajęć pojęcia dotyczące dyscyplin naukowych
- pisze wielką literą imiona, nazwiska, nazwy miast, rzek, ulic, nazwy geograficzne, tytuły utworów i książek
- zna zasadę pisowni wyrazów z „ó” (wymiana na „o, a, e”)
- zna zasadę „rz” wymiennego na „r”
- zna zasadę pisowni wyrazów z końcówką „-ów, -ówka”
- zna zasadę pisowni „rz” po spółgłoskach
- zna zasadę pisowni „ż” wymiennego na „g”
- zna zasadę pisowni „ch” wymiennego na „sz”
- zna zasadę rozdzielnej pisowni „nie” z czasownikami
- zna zasadę łącznej pisowni „nie” z przymiotnikami
- zna niektóre wyjątki w pisowni „sz” po spółgłoskach (pszczoła, pszenica, kształt, wszyscy, wszędzie)
- zna zasadę pisowni „sz” po spółgłoskach w pisowni przymiotników w stopniu wyższym i najwyższym (bez podawania nazw stopni)
- zna zasadę pisowni „u” w końcówce -uje, -uję, -ują w pisowni czasowników
- zna zasadę pisowni „u” w końcówkach -unek, -unka
- pisze poprawnie wyrażenia przyimkowe – nad, pod, obok, w, za, przy, przed
- pisze samodzielnie kilka zdań na podany temat
- pisze notatkę, życzenia, ogłoszenie, zaproszenie, podziękowanie, list
- zapisuje wielką literą adres nadawcy i odbiorcy listu
- pisze krótkie teksty, wykorzystując aplikacje komputerowe
- układa i zapisuje zdarzenia we właściwej kolejności
- układa i zapisuje plan wypowiedzi
- układa i pisze opis przedmiotu, rośliny, zwierzęcia na podstawie ilustracji lub własnych obserwacji
- układa i zapisuje opowiadanie złożone z około 10 zdań

5. Osiągnięcia w zakresie kształcenia językowego:

- wyróżnia w wypowiedziach zdania, w zdaniach wyrazy, w wyrazach sylaby oraz głoski
- różnicuje głoski na samogłoski i spółgłoski
- rozróżnia i stosuje w poprawnej formie rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki
- określa rodzaje rzeczownika w liczbie pojedynczej
- rozpoznaje czasy czasownika – wprowadzenie terminów: czas teraźniejszy, przeszły, przyszły
- rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące w wypowiedziach ustnych i pisemnych
- przekształca zdania oznajmujące w pytania i odwrotnie oraz zdania pojedyncze w złożone
- stopniuje przymiotniki (stopniowanie regularne bez nazywania stopni)
- gromadzi słownictwo wokół danego tematu
- gromadzi wyrazy/skojarzenia z podanym wyrazem
- rozpoznaje wyrazy o znaczeniu przeciwnym, wyrazy pokrewne i o znaczeniu bliskoznacznym
- łączy w pary i tworzy pary wyrazów o znaczeniu przeciwnym (różne części mowy)
- zna wyrazy dźwiękonaśladowcze,
- tworzy rodziny wyrazów
- używa wyrazów bliskoznacznym
- zna wyrazy o różnym znaczeniu, taka sama pisownia, różna pisownia, takie samo brzmienie (homonimy) np. zamek–budowla, w drzwiach oraz wyrazy o innym znaczeniu, innej pisowni (homofony) np. morze, może
- tworzy rymy
- tworzy wyrazy miłe i nieprzyjemne (kot, kotek, kocur, kocisko; pies, psina, psisko; ptak, ptaszek, ptaszysko itp.)
- zna znaczenie wybranych porównań, stałych związków frazeologicznych i przysłów
- łączy wyrazy w wypowiedzenia i poprawnie formułuje zdania pojedyncze i zdania złożone
- odróżnia i nazywa utwory wierszowane od pisanych prozą, określa, który tekst jest notatką, zagadką, życzeniami, zaproszeniem, podziękowaniem, ogłoszeniem, opowiadaniem, opisem, listem

6. Osiągnięcia w zakresie samokształcenia:

- podejmuje próby zapisu nowych samodzielnie poznanych wyrazów i sprawdza poprawność ich zapisu, korzystając ze słownika ortograficznego
  - korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii, zasobów internetu i rozwija swoje zainteresowania
  - wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się
- matematyczna 1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia stosunków przestrzennych i cech wielkościowych:
- określa położenie przedmiotów w przestrzeni i na płaszczyźnie
  - rozróżnia lewą i prawą stronę swojego ciała i drugiej osoby
  - wyprowadza kierunki od siebie i innej osoby widzianej z przodu (także przedstawionej na fotografii czy obrazku)
  - dostrzega symetrię i rysuje drugą połowę figury symetrycznej
  - porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej cechy i porządkuje je w serie malejące i rosnące
  - posługuje się pojęciami: pion, poziom, skos

2. Osiągnięcia w zakresie rozumienia liczb i ich własności:

- liczy (w przód i wstecz) od danej liczby po 1, po 2, po 10 w dostępnym mu zakresie
- liczy setkami do 1000
- rozumie pojęcie liczby w aspekcie głównym, porządkowym i miarowym
- wyjaśnia znaczenie cyfr w zapisie liczby; wskazuje jedności, dziesiątki, setki, tysiące
- odczytuje i zapisuje, za pomocą cyfr i słownie liczby od zera do tysiąca oraz wybrane liczby do miliona (np. 1500, 10 000, 800 000):
- umie zapisać cyframi i odczytać wybrane liczby do 1 000 000
- porównuje dwie dowolne liczby w zakresie 10 000 (słownie i z zastosowaniem znaków: <, >, =)
- porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie
- rozumie sformułowania typu: liczba o 7 i więcej większa, liczba o 10 i więcej mniejsza w zakresie dostępnym dla dziecka

3. Osiągnięcia w zakresie posługiwania się liczbami:

- wyjaśnia istotę działań matematycznych – dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia oraz związki między nimi
- korzysta intuicyjnie z własności działań
- dodaje do podanej liczby w pamięci i od podanej liczby odejmuje w pamięci liczbę jednocyfrową, liczbę 10, liczbę 100 oraz wielokrotności 10 i 100 (w prostszych przykładach) zakresie 1000
- mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia
- mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20
- mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, zapisując, jeśli ma taką potrzebę, częściowe wyniki działań
- rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka (uzupełnia okienko)
- stosuje własną strategię obliczeń, poprawnie zapisuje przeprowadzone obliczenia
- posługuje się znakiem równości, znakami czterech podstawowych działań
- korzysta intuicyjnie z własności działań
- dodaje liczby dwucyfrowe typu $32 + 24$, $45 + 38$ i odpowiednie przypadki odejmowania, zapisując w razie potrzeby – częściowe wyniki działań lub wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik
- sprawnie dodaje i odejmuje liczby w zakresie 100
- sprawdza wyniki dodawania za pomocą odejmowania
- podejmuje próby obliczania sum i różnic różnymi sposobami
- dodaje i odejmuje sposobem pisemnym
- oblicza sumy i różnice większych liczb w prostych przykładach typu: $250 + 50$, $180 - 30$
- podaje z pamięci iloczyn w zakresie tabeli mnożenia
- sprawdza wyniki dzielenia za pomocą mnożenia
- ilustruje mnożenie i dzielenie
- stosuje w praktyce i na materiale manipulacyjnym rozdzielność mnożenia względem dodawania
- zna terminy: czynniki, iloczyn, dzielna, dzielnik, iloraz
- oblicza niewiadomą w postaci okienka (bez przenoszenia na drugą stronę)
- rozwiązuje łatwe równania jednodziałaniowe z niewiadomą w postaci okienka (bez przenoszenia na drugą stronę)
- ilustruje formuły działań na grafach i w tabelach, oblicza je
- porównuje, dodaje i odejmuje pełne tysiące w zakresie 10 000

4. Osiągnięcia w zakresie czytania tekstów matematycznych:

- analizuje i rozwiązuje zadania matematyczne wyrażone w konkretnych sytuacjach, na rysunkach, diagramach, tabelkach lub w słownie podanej treści,
- dostrzega problem matematyczny oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania; opisuje rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób np. diagramie
- rozwiązuje, układa i przekształca zadania jednodziałaniowe
- rozwiązuje zadania tekstowe na porównywanie różnicowe
- rozwiązuje zadania złożone łańcuchowo
- rozwiązuje zadania złożone niełańcuchowo
- stosuje w ćwiczeniach praktycznych porównywanie ilorazowe
- rozwiązuje zadania na porównywanie ilorazowe
- rozwiązuje zadania złożone w kilku etapach
- rozwiązuje wybrane zadania złożone
- podejmuje próby rozwiązywania zadań złożonych w jednym zapisie zgodnie z kolejnością sugerowaną treścią zadania
- układa zadania tekstowe do podanych sytuacji, rysunków i formuł działań, rozwiązuje je i przekształca
- rozwiązuje zadania nietypowe i celowo źle sformułowane
- rozwiązuje zadania typu logicznego
- tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystuje w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną
- wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych

5. Osiągnięcia w zakresie rozumienia pojęć geometrycznych:

- rozpoznaje i nazywa figury: koło, prostokąt (w tym kwadrat), trójkąt
- rozpoznaje i poprawnie nazywa figury położone nietypowo
- rysuje odcinki i łamane o podanej długości
- rysuje odręcznie prostokąty (w tym kwadraty) wykorzystując sieć kwadratową
- mierzy obwody różnych figur za pomocą narzędzi pomiarowych, także w kontekstach z życia codziennego
- oblicza obwód trójkąta i prostokąta (w tym kwadratu) o danych bokach
- rysuje drugą połowę figury geometrycznej
- rysuje figury w pomniejszeniu i powiększeniu
- kontynuuje regularność w prostych motywach (szlaczki, rozety)
- rozpoznaje i nazywa wybrane cechy figur geometrycznych
- dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej
- mierzy i zapisuje wyniki pomiarów długości, szerokości i wysokości przedmiotów
- dokonuje pomiarów odległości między obiektami, porównuje wyniki
- posługuje się jednostkami: milimetr, centymetr, metr, kilometr
- wyjaśnia związki między jednostkami długości
- posługuje się wyrażeniami dwumianowanymi

- wyjaśnia pojęcie kilometra
- wie, że 1 cm to 10 mm

6. Osiągnięcia w zakresie stosowania matematyki w sytuacjach życiowych oraz w innych obszarach edukacji:

- klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy
- dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka, obecnych w środowisku dziecka
- dzieli na dwie i cztery części, np. kartkę papieru, czekoladę; używa pojęć: połowa, dwa i pół, cztery równe części, czwarta część lub ćwierć
- używa pojęcia „kilometr” w sytuacjach życiowych (np. przejechaliśmy 27 km)
- wykonuje łatwe obliczenia dotyczące miar długości (z zamianą jednostek)
- waży przedmioty, używa określeń: tona, kilogram, pół kilograma, dekagram, gram
- wykonuje łatwe obliczenia, używając tych miar (z zamianą jednostek)
- porównuje ciężar przedmiotów, wskazuje przedmioty lżejsze i cięższe
- odmierza płyny różnymi miarkami
- używa określeń: litr, pół litra, ćwierć litra
- dokonuje prostych obliczeń i porównuje ilości mierzonych płynów
- odczytuje godziny na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym (wyświetlającym cyfry w systemie 24-godzinnym) wykonuje proste obliczenia dotyczące czasu
- posługuje się jednostkami czasu: doba, godzina, pół godziny, kwadrans, minuta, sekunda
- wykonuje proste obliczenia zegarowe w obrębie godzin i minut
- oblicza upływ czasu z użyciem jednostek: pół godziny, kwadrans
- posługuje się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera
- wie, do czego służą termometry i jakie są ich rodzaje
- mierzy temperaturę za pomocą termometru oraz odczytuje ją (również temperatury ujemne bez konieczności posługiwania się liczbami ujemnymi, np. 5 stopni mrozu, 3 stopnie poniżej zera)
- zna kolejność dni tygodnia i miesięcy w roku, liczbę dni w miesiącu
- odczytuje, podaje i zapisuje daty
- umie uporządkować chronologicznie podane daty
- wykonuje proste obliczenia kalendarzowe w sytuacjach życiowych
- wykonuje obliczenia pieniężne; zamienia złote na grosze i odwrotnie, rozróżnia nominały na monetach i banknotach, wskazuje różnice w ich sile nabywczej
- zna będące w obiegu monety i banknoty (złote, grosze)
- rozumie pojęcie długu i konieczność jego spłaty
- rozumie zależności między ilością, ceną i wartością
- oblicza koszt zakupów na podstawie ilości i ceny towarów
- liczy wartość otrzymanej reszty
- układa, rozwiązuje i przekształca proste zadania o kupowaniu i płaceniu
- wykorzystuje warcaby i szachy oraz inne gry planszowe lub logiczne do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad
- przekształca gry, tworząc własne strategie i zasady organizacyjne
- wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się

Edukacja społeczna

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska społecznego:

- identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodziną, klasą, a także społecznością lokalną i narodem
- poznaje i respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach
- uczestniczy w wydarzeniach i uroczystościach szkolnych oraz organizowanych przez społeczność lokalną
- wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki
- wymienia własne prawa i obowiązki jako członka rodziny i ucznia, stara się przestrzegać ich i stosować je w codziennym życiu
- przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad
- ocenia postępowanie swoje i innych osób odnosząc się do poznanych wartości takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne
- stosuje formy grzecznościowe w stosunku do dorosłych, w uprzejmy sposób zwraca się do kolegów
- okazuje swoim bliskim miłość i przywiązanie
- nawiązuje i pielęgnuje przyjaźnie w miarę swoich możliwości
- respektuje prawo innych do pracy i wypoczynku
- stara się dzielić z potrzebującymi
- wie, że warto być odważnym, zwłaszcza jeśli krzywdzeni są słabsi
- zastanawia się nad tym, na co ma wpływ, na czym mu zależy, do czego może dążyć, nie krzywdząc innych i dostosowując możliwości do realiów ekonomicznych rodziny
- stara się być sprawiedliwym i prawdomównym, przeciwdziała kłamstwu i obmowie
- wie, że nie wolno zabierać cudzej własności bez pozwolenia, pamięta o oddawaniu pożyczonych rzeczy i nie niszczy ich
- wie, że wyrządzone szkody należy naprawić
- przedstawia siebie i grupę, do której należy, klasę
- zna podstawowe relacje rodzinne między najbliższymi
- rozumie termin adopcja
- zapisuje swój adres, zawód rodziców i innych wybranych członków rodziny
- posługuje się tymi danymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie i reprezentowanych osób, dla bezpieczeństwa własnego jest powściągliwy w używaniu danych osobistych w sytuacjach nowych i wirtualnych
- rozpoznaje i nazywa wybrane grupy społeczne, do których nie należy, np. drużyny i kluby sportowe
- stosuje we właściwej sytuacji słowa: porozumienie, umowa

- uczestniczy w wyborach do samorządu uczniowskiego w klasie, w szkole
- wymienia przykłady stowarzyszeń powstałych w efekcie porozumień i umów grup społecznych, w tym stowarzyszenia pomocy osobom niepełnosprawnym, a także stowarzyszenia dużych grup społecznych, jak miasta i państwa, Unia Europejska
- nazywa wybrane narodowości
- jest tolerancyjny – wie, że wszyscy ludzie mają równe prawa (bez względu na miejsce urodzenia, kolor skóry, wyznawaną religię czy status materialny)
- przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi, np. dotyczące świąt i tradycji w różnych regionach Polski
- wie, że są różnice między ludźmi różnych narodów i kultur, podaje przykłady z wybranych krajów Unii Europejskiej i innych regionów świata (m.in. opisuje tradycyjne życie Eskimosów)
- wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu
- komunikuje się za pomocą nowych technologii
- współpracuje z innymi w różnych sytuacjach życiowych
- jest uczynny i uprzejmy wobec innych, nawet jeśli różni się od niego pod względem sytuacji materialnej czy zwyczajów
- wie, że wynagrodzenie otrzymuje się za pracę
- wie, że ludzie mają różną sytuację materialną
- wie, że nie można dążyć do zaspokojenia swoich pragnień kosztem innych, należy dostosowywać własne oczekiwania do realiów ekonomicznych rodziny
- w sytuacjach codziennych niesie pomoc potrzebującym, szczególnie osobom starszym i niepełnosprawnym
- opisuje, jakie trudności mogą mieć w życiu osoby niesłyszące lub niewidzące
- ma świadomość istnienia języka migowego oraz alfabetu Braille'a

2. Osiągnięcia w zakresie orientacji w czasie historycznym:

- opowiada o legendarnym powstaniu państwa polskiego
- wyjaśnia związek legendy z powstaniem godła i barw narodowych
- opowiada wybrane polskie legendy związane m.in. z Wisłą, Krakowem, Warszawą, Wieliczką, powstaniem nazw wybranych miejscowości
- zna pełną nazwę swojej ojczyzny
- rozpoznaje symbole narodowe: herb, godło i flagę Polski, hymn polski oraz wybrane stroje ludowe (krakowski, góralski)
- opowiada o przygotowaniach do świąt, również państwowych (w tym 1 Maja, 2 Maja, 3 Maja, 11 Listopada oraz 1 Listopada) i w miarę możliwości w nich uczestniczy
- wykonuje chorągiewkę lub kokardę narodową
- zachowuje się godnie i z szacunkiem podczas śpiewania lub słuchania hymnu, wciągania flagi na maszt itp.
- wie, kiedy zakładamy stroje w barwach narodowych
- rozpoznaje i nazywa patrona szkoły, wyjaśnia pojęcie „patron”
- wymienia imię pierwszego króla Polski
- zna znaczenie wyrazu konstytucja, wymienia instytucje i osoby, które rządzą w Polsce
- wymienia nazwy dawnych stolic Polski (Gniezno, Kraków)
- wyjaśnia znaczenie wybranych zwyczajów i tradycji polskich
- opisuje znaczenie dorobku minionych epok w życiu człowieka, jest świadomy, iż stosuje w swej aktywności ten dorobek, np. cyfry arabskie i rzymskie
- podaje przykłady zmian, które zaszły w świecie w ciągu ostatnich stu lat
- opowiada, w jaki sposób na przestrzeni wieków zmieniały się sposoby oświetlania i ogrzewania domów, porozumiewania się, ubierania, transportu, pieczenia chleba, płacenia
- opowiada o życiu w osadzie biskupińskiej i w średniowiecznym zamku
- podaje przykłady dawnych zawodów i opisuje je (m.in. dorożkarz, garncarz, kowal, rymarz, bednarz)
- potrafi podzielić wybrane obiekty na zabytkowe i współcześnie wybudowane na przykładzie Warszawy
- opowiada historię własnej rodziny, przedstawia jej tradycje
- przedstawia wybrane postacie i prezentuje ciekawostki o wielkich Polakach, w tym o Fryderyku Chopinie, Mikołaju Koperniku, Ignacym Łukasiewiczu, Marii Skłodowskiej-Curie, Mirosławie Hermaszewskim, Janie Matejko, Janie Pawle II, Januszu Korczaku, a także o małych powstańcach z powstania warszawskiego i harcerzach z Szarych Szeregów
- opowiada historię odkrycia Ameryki oraz podboju kosmosu
- zna najważniejsze dla Polski wydarzenia historyczne m.in. w kilku zdaniach opisuje odzyskanie przez Polskę niepodległości, II wojnę światową, powstanie warszawskie

Edukacja przyrodnicza

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska przyrodniczego:

- rozpoznaje w swoim otoczeniu wybrane gatunki roślin i zwierząt, w tym chronione, typowe dla różnych regionów i krajobrazów Polski
- rozpoznaje i wyróżnia wybrane cechy ekosystemów: lasu, pola, łąki, zbiorników wodnych, a także sadu, ogrodu i parku
- opisuje przyrodę polskich gór
- wymienia przykłady spotykanych w poznanych ekosystemach gatunków i podstawowych zależności między nimi (np. czym żywią się zwierzęta, jakie mają schronienia)
- określa składowe i funkcje ekosystemu na przykładzie lasu
- rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka w polskim środowisku przyrodniczym, w tym opisuje przyrodę Arktyki i Antarktydy, sawanny, pustyni, rafy koralowej i lasu deszczowego
- rozpoznaje i opisuje w kilku zdaniach wymienione ekosystemy
- rozpoznaje wybrane, popularne gatunki hodowlane
- wie, w jaki sposób warunki konieczne do rozwoju rośliny, są zaspokajane w hodowlach (m.in. porównuje ze sobą piasek i ziemię z ogrodu)
- prowadzi proste hodowle roślin
- przedstawia zasady opieki nad zwierzętami domowymi, hodowlanymi i innymi
- potrafi opowiedzieć o pracach prowadzonych przez człowieka w gospodarstwie rolnym, na polu, w ogrodzie i na łące w kolejnych porach roku
- wymienia nazwy gatunków hodowanych i uprawianych w Polsce m.in. podaje przykłady roślin włóknistych, olejnych, okopowych, uprawnych egzotycznych, drzew i krzewów owocowych, zbóż, ziół leczniczych, warzyw o jadalnych łodygach, korzeniach itd.
- podaje przykłady ras psów

- wyjaśnia słowo „ozimina”
- wymienia przykłady szkodników i sprzymierzeńców ogrodnika
- wie, jakie korzyści czerpie człowiek z uprawy roślin i hodowli zwierząt m.in. łączy produkty z gatunkiem, dzięki któremu je otrzymujemy, wymienia przykłady sytuacji, w których zwierzęta (psy, konie) pomagają człowiekowi
- wie, w jaki sposób może pomóc zwierzętom ze schronisk
- zna podstawowe elementy budowy i funkcjonowania roślin (m.in. wyróżnia ich podstawowe formy, wymienia przykłady roślin zimozielonych)
- zna podstawowe elementy budowy i funkcjonowania zwierząt (m.in. opowiada o różnych strategiach życiowych dotyczących odżywiania i rozwoju)
- odszukuje w różnych dostępnych zasobach, w tym internetowych, informacje dotyczące środowiska przyrodniczego potrzebne do wykonania zadania, ćwiczenia
- opisuje zmiany zachodzące w przyrodzie podczas pór roku oraz doby m.in. zna sposoby przystosowywania się zwierząt do zmieniających się warunków (odloty i przyloty ptaków itd.), umie powiązać kolejne fazy rozwoju roślin z porami roku (w tym rozwój kwiatów i owoców)
- opisuje życie człowieka w konkretnych porach roku (sposób dbania o siebie, prace w gospodarstwie, formy odpoczynku)
- wie, jakie są warunki konieczne do rozwoju roślin i zwierząt
- planuje, wykonuje proste obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów i zjawisk przyrodniczych
- tworzy notatki z obserwacji
- gromadzi i zabezpiecza zbiory przyrodnicze według wskazówek nauczyciela
- podejmuje próbę wyjaśnienia istoty obserwowanych zjawisk według procesu przyczynowo-skutkowego i czasowego
- chroni przyrodę (nie śmieci, szanuje rośliny, pomaga zwierzętom przetrwać zimą itd.)
- zna wybrane zagrożenia dla środowiska ze strony człowieka (spalanie śmieci, zatrucie powietrza i wód, pożary lasów itd.)
- wie o istnieniu wybranych form ochrony przyrody (ochrona gatunkowa, Parki Narodowe, pomniki przyrody, rezerваты), wymienia ich przykłady m.in. w najbliższym otoczeniu – miejscowości, regionie
- wie, jakie informacje można odnaleźć w „Czerwonej Księdze Roślin” oraz „Czerwonej Księdze Zwierząt”
- segreguje odpady, stosuje opakowania przyjazne środowisku i oszczędza wodę
- ma świadomość przyczyn i skutków takiego postępowania
- wyjaśnia słowo recykling, wymienia przykłady, co może powstać po przetworzeniu makulatury i innych odpadów
- projektuje zabawkę lub urządzenie wykonane przy użyciu odpadów

2.Osiągnięcia w zakresie funkcji życiowych człowieka, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i odpoczynku:

- opisuje zawód oraz inne zajęcia wykonywane przez rodziców oraz ludzi znanych z miejsca zamieszkania
- ma świadomość czym zajmują się osoby pracujące w szkole oraz w służbach mundurowych i medycznych (policjant, strażak, lekarz, weterynarz), a także w innych wybranych zawodach (pilot, kelner, fryzjerka)
- przedstawia charakterystykę wybranych zajęć i zawodów użyteczności publicznej
- w sytuacji zagrożenia wie, do kogo może się zwrócić o pomoc
- zna numery alarmowe telefonów: pogotowia, policji, straży pożarnej i numer alarmowy 112
- posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: policji, pogotowia ratunkowego, straży pożarnej
- posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia
- dba o higienę oraz estetykę własną oraz otoczenia, również w trakcie nauki
- opisuje na czym polega zdrowy styl życia (ruch, w tym na świeżym powietrzu, higiena również jamy ustnej, prawidłowe odżywianie, odpoczynek)
- ma świadomość konieczności słuchania wskazówek lekarza i stomatologa
- tłumaczy, czym zajmuje się ortopeda i laryngolog, wymienia lekarzy innych specjalności
- wymienia podstawowe przyczyny powstawania chorób (zna termin bakteria, wirus) oraz niepokojące objawy mogące świadczyć o chorobie
- zna podstawowe zasady zapobiegania chorobom zakaźnym i przeziębieniom
- zna podstawowe potrzeby fizjologiczne człowieka
- nazywa główne części ciała i organy wewnętrzne zwierząt i ludzi (serce, naczynia krwionośne, drogi oddechowe, płuca, mózg, nerwy, kości, mięśnie, nerki, pęcherz, przełyk, żołądek, jelita), zna ich podstawowe funkcje i widzi niektóre powiązania między nimi
- reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby
- zna podstawowe zasady pierwszej pomocy (sprawdzenie przytomności, oddechu i ułożenie w bezpiecznej pozycji nieprzytomnego, a także postępowanie w przypadku zranienia, krwotoku z nosa, oparzenia, zadławienia, przegrzania)
- zna niektóre zagrożenia ze strony innych ludzi.
- ma świadomość istnienia urzędu rzecznika praw dziecka
- wymienia i opisuje podstawowe grupy produktów żywnościowych (warzywa i owoce, nabiał itd.)
- ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia
- opisuje piramidę żywienia i uzasadnia położenie poszczególnych produktów
- ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych
- zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjedania ich w nadmiarze
- wymienia przykłady witamin, opisuje miejsca w których się znajdują
- opisuje różne sposoby przechowywania żywności (mrożenie, kiszenie, suszenie, marynowanie)
- opowiada w jaki sposób można w domu przygotować dżem, jakie są etapy przygotowania chleba („od ziarenka do bochenka”)
- przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia – wykonuje kanapki lub sałatkę warzywną
- ubiera się odpowiednio do stanu pogody
- potrafi samodzielnie określić stan pogody w danym dniu i zanotować obserwacje w kalendarzu pogody
- analizuje zjawiska i wiąże przyczynę ze skutkiem
- orientuje się, o czym mówi osoba zapowiadająca pogodę w radiu lub w telewizji
- rozróżnia podstawowe znaki drogowe
- opisuje, w jakim celu stawiane są znaki zakazu, nakazu, informacyjne i ostrzegawcze
- stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i w miejscach publicznych
- orientuje się, że trudne warunki drogowe i atmosferyczne (oblodzenie, zmrok, śnieg) mogą ograniczać bezpieczeństwo pieszych
- przestrzega zasad zachowania się w środkach publicznego transportu zbiorowego
- wymienia rodzaje statków, samolotów, podaje przykłady nietypowych pojazdów (np. amfibia, drezyna, motolotnia)
- opowiada o czynnościach wykonywanych na lotnisku przed odlotem
- potrafi kupić bilet na pociąg

- stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, domu i na dworze, w tym: stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku, wie jak postępować w przypadku samodzielnego pozostania w domu lub kontaktu z nieznanymi
- wie, jakie niebezpieczeństwa mogą zagrażać turystom w górach oraz na plaży
- rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą
- ma świadomość istnienia zagrożeń ze strony środowiska naturalnego, takich jak np. huragan, burza, lawina, śnieżycy, silne promieniowanie słoneczne oraz ich następstwa: powódź, pożar
- określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach
- zna niebezpieczeństwa grożące ze strony roślin (zatrucia, poparzenia, zranienia)
- rozpoznaje najpospolitsze grzyby jadalne i trujące
- wie, że niektóre zwierzęta mogą być groźne dla człowieka (np. zwierzęta chore, chroniące swoje młode)
- orientuje się, że należy zachować ostrożność przy używaniu sprzętów elektrycznych oraz w kontakcie z substancjami chemicznymi stosowanymi w gospodarstwie domowym i rolnym (leki, środki ochrony roślin, detergenty, nieznanne substancje)
- ma świadomość obecności nieprawdziwych informacji, np. w przestrzeni wirtualnej
- sprawdza informacje, zadając pytania nauczycielowi, rodzicom, policjantowi, straży miejskiej
- stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych
- rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami
- stosuje zasady netetykiety
- ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka
- wymienia przykłady pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka (w tym opisuje działanie katalogu elektronicznego w bibliotece)

3.Osiągnięcia w zakresie rozumienia przestrzeni geograficznej:

- określa położenie swojej miejscowości
- podaje status administracyjny własnej miejscowości (wieś, miasto)
- opisuje charakterystyczne elementy przyrody
- opisuje charakterystyczne miejsca wybranego obszaru w Polsce (np. okolicy zamieszkania) w tym Parki Krajobrazowe i Parki Narodowe.
- wie, w jakim regionie Polski mieszka
- wskazuje na mapie fizycznej Polski jej granice, góry (w tym Tatry, Bieszczady, Karkonosze, Baranią Górę), morze, rzeki (Wisłę wraz ze źródłem i ujściem, Odrę, największe rzeki w swoim regionie), wybrane miasta (swoją miejscowość, Warszawę, Gdańsk, Kraków, Toruń, Wieliczkę, stolice makroregionów Polski oraz inne miasta poznawane przy okazji różnych tematów)
- wskazuje na mapie Europy państwa graniczące z Polską
- rozpoznaje i opisuje typowe krajobrazy Polski (krajobraz nizinny, nadmorski, górski; oraz miejski, przemysłowy, rolniczy)
- wskazuje na mapie i opisuje warunki naturalne ważniejszych krain geograficznych Polski
- wymienia i opisuje wybrane bogactwa naturalne Polski (sól, węgiel, żelazo, siarkę, ropę naftową, glinę)
- wskazuje na globusie lokalizację Polski, kontynentów, biegunów oraz państw znanych z lektur szkolnych)
- wymienia i wskazuje na mapie główne kierunki geograficzne
- określa położenie miejscowości używając określeń „na północ od...”
- podejmuje próby samodzielnego odczytywania mapy oraz wyznaczania trasy na podstawie prostych wskazówek
- wymienia nazwę stolicy Polski, opisuje wygląd herbu
- opisuje charakterystyczne obiekty Warszawy (w tym również Pomnik Małego Powstańca i Grób Nieznanego Żołnierza), a także Krakowa i Zakopanego
- wyjaśnia znaczenie stolicy dla całego kraju
- przedstawia charakterystyczne dla Polski miejsca i tradycje z których słynie, m.in. opowiada o zabytkach Krakowa i Warszawy, najstarszej kopalni w Wieliczce, szczególnie cennych obszarach przyrodniczych, wymienia nazwy miejscowości, w których można zwiedzać zabytkową starówkę, średniowieczne zamki, porty
- opisuje sporty zimowe, wymienia miejsca, w których można je w Polsce uprawiać oraz nazwiska najbardziej znanych polskich sportowców (m.in. Adam Małysz, Justyna Kowalczyk)
- przy pomocy nauczyciela układa plan wycieczki krajoznawczej do jednego z interesujących miejsc w Polsce
- wie, że Polska znajduje się w Europie i należy do Unii Europejskiej
- wskazuje na mapie kilka innych państw należących do niej
- rozpoznaje flagę i hymn Unii Europejskiej
- opowiada o wybranym przez siebie kraju europejskim
- potrafi wymienić przykłady miast będących stolicami państw europejskich
- przy pomocy źródeł potrafi rozpoznać flagi wybranych państw europejskich
- wyznacza główne kierunki geograficzne na podstawie cienia, przy pomocy nauczyciela – używając kompasu, oraz obserwując inne elementy świata przyrody
- wymienia stany skupienia wody, nazywa procesy przejścia między nimi (parowanie, skraplanie, topnienie, zamarzanie).
- rozpoznaje charakterystyczne rodzaje opadów (w tym grad i mgła) oraz osadów atmosferycznych (rosa, szron, szadź), opisuje w jaki sposób powstają
- zna podstawowe zasady obiegu wody w przyrodzie
- zna terminy: wody stojące i płynące, wymienia ich przykłady
- opisuje podstawowe cechy światła słonecznego i określa sposób jego obserwacji (odbicie np. w wodzie, cień, rozszczepienie – tęcza)
- potrafi się posługiwać magnesem i opisuje jego działanie
- zna wybrane cechy dźwięku
- zna kolejność pór roku
- ma świadomość, iż pory roku i doby zależą od położenia ziemi względem Słońca – opisuje wpływ światła słonecznego na cykliczność życia na Ziemi
- potrafi wytłumaczyć, dlaczego dzień i noc zmieniają czas trwania w ciągu roku
- podaje daty rozpoczęcia kolejnych pór roku
- potrafi wymienić różnice w pogodzie między poszczególnymi porami roku (m.in. nazywa związane z nimi zjawiska atmosferyczne)
- przedstawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym
- podaje przykłady innych ciał niebieskich (planety, gwiazdy, Księżyc)
- wie, dlaczego Ziemia nazywana jest Błękitną Planetą

- zna znaczenie wyrazu atmosfera i grawitacja
- wykonuje makietę Układu Słonecznego.

Edukacja plastyczna

1. Osiągnięcia w zakresie percepcji wizualnej, obserwacji i doświadczeń :

- wyróżnianie w obrazach, ilustracjach, impresjach plastycznych, plakatach, na fotografiach:
- wyróżnia kształty obiektów – nadaje im nazwę i znaczenie, podaje części składowe, podobieństwa, różnice, cechy charakterystyczne części składowych
- wyróżnia wielkości i proporcje, położenie i oddalenie pojedynczych obiektów i elementów złożonych, różnice w wyglądzie tego samego przedmiotu w zależności od położenia i zmiany stanowiska osoby patrzącej na obiekt
- wyróżnia barwę, walor różnych barw, różnice walorowe w zakresie jednej barwy, fakturę
- wyróżnia cechy charakterystyczne i indywidualne ludzi w zależności od wieku, płci, typu budowy; cechy charakterystyczne zwierząt, różnice w budowie, kształcie, ubarwieniu, sposobach poruszania się

2. Osiągnięcia w zakresie działalności plastycznej i ekspresji twórczej:

- wypowiada się w różnych technikach plastycznych na płaszczyźnie
- umie stosować poznane narzędzia i materiały
- posługuje się takimi środkami wyrazu plastycznego, jak kształt, barwa, faktura
- wykonuje prace rysunkowe, malarskie i graficzne
- wypowiada się w różnych technikach, tworząc przestrzenne prace plastyczne (rzeźby w plastelinie, glinie, modelinie i in.)
- rysuje kredką, kredą, ołówkiem, patykiem (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem
- maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli
- wydziera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp.
- modeluje (lepi i konstruuje) z gliny, modeliny, plasteliny, mas papierowych i innych, z materiałów naturalnych i przemysłowych (np. szyszki, kasztany, żołądźcie, patyki, kora, papier, bibuła, karton, folia metalowa, cienkie druciki, tworzywa, sznurki, opakowania itd.)
- odbija, powiela za pomocą: kalki, tuszu, farby, stempla wykonanego z ziemniaka, gumy, korka i innych tworzyw, a także przy pomocy prostych programów komputerowych
- wykonuje prace, modele, rekwizyty, impresje plastyczne potrzebne do aktywności artystycznej, naukowej
- wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy przekazania i przedstawienia uczuć, nastrojów, jako niespodzianki (np. prezent, zaproszenie)
- przedstawia zjawiska i wydarzenia z otaczającej rzeczywistości, realne i fantastyczne, uwzględniając możliwości ruchu ludzi i zwierząt, przedstawia obiekty indywidualne i sceny złożone, kolejne etapy zdarzeń
- przedstawia sceny, sytuacje, zjawiska, przedmioty, odnosząc je do warunków dotyczących kształtu, wielkości, proporcji, relacji w przestrzeni, barw, faktury, waloru czy kompozycji rytmicznej, symetrycznej, zamkniętej, otwartej
- ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem, muzyką
- przedstawia nastroje, stany uczuciowe, własne i inspirowane przeżyciami, doświadczeniami, marzeniami, stanami pogody, porami roku, utworami literackimi, muzycznymi, filmami, świętami, ważnymi wydarzeniami itd.
- tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki i inne wytwory
- korzysta z narzędzi medialnych w swojej działalności twórczej
- umie korzystać z przekazów medialnych w zakresie pozyskiwania informacji o wybranych dziedzinach sztuki
- tworzy przedmioty charakterystyczne dla sztuki ludowej regionu, w którym mieszka

3. Osiągnięcia w zakresie recepcji sztuk plastycznych:

- rozpoznaje i nazywa dziedziny sztuk plastycznych, np. malarstwo, rzeźbę
- nazywa dziedziny sztuki użytkowej, np. meblarstwo, tkactwo, ceramikę, hafciarstwo, architekturę, grafikę komputerową
- wypowiada się na temat oglądanych dzieł sztuki plastycznej, przedmiotów, obiektów
- rozpoznaje wybrane dzieła malarskie
- rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych: pejzaż, portret, scena rodzajowa
- nazywa wybrane przykłady dzieł znanych artystów: malarzy, rzeźbiarzy, architektów z regionu swojego pochodzenia lub innych
- odróżnia techniki malarskie od graficznych
- wyjaśnia pojęcia: oryginał, kopia, obrazu lub rzeźby, reprodukcja
- wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych.

Edukacja techniczna

1. Osiągnięcia w zakresie organizacji pracy:

- dobiera odpowiednie materiały i narzędzia, posługuje się nimi zgodnie z podanymi zasadami
- umie stosować poznane narzędzia i materiały
- odmierza odpowiednie ilości materiału (prezentuje ekonomiczny styl działania – nie marnuje materiału)
- organizuje pracę i planuje kolejne czynności, utrzymuje ład i porządek w swoim miejscu pracy
- utrzymuje porządek wokół siebie (na stoliku, w sali zabaw, szatni, ogrodzie)
- sprząta po sobie i pomaga innym w utrzymywaniu porządku
- dba o estetykę prac i dobrą organizację warsztatu pracy
- wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji pracy ze względów bezpieczeństwa
- przedstawia własny pomysł rozwiązań technicznych w realizowanym projekcie
- planuje i realizuje własne projekty/prace
- zgodnie współdziała w zespole w czasie realizacji tych prac
- wie, że dobra organizacja działania technicznego wymaga pracy indywidualnej i współpracy zespołowej
- ocenia projekty/prace, wykorzystując poznane i zaakceptowane wartości: systematyczność działania, pracowitość, konsekwencja, gospodarność, oszczędność w odniesieniu do korzystania z czasu, materiałów, narzędzi i urządzeń
- wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie
- zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa z uwzględnieniem selekcji informacji, wykonywania

czynności użytecznych lub potrzebnych

2. Osiągnięcia w zakresie znajomości informacji technicznej, materiałów i technologii wytwarzania:

- odczytuje podstawowe informacje techniczne i stosuje w działaniu sposoby użytkowania: materiału, narzędzi, urządzenia zgodnie z instrukcją, w tym multimedialną
- określa wartość urządzeń z punktu widzenia cech użytkowych (łatwa lub trudna obsługa), ekonomicznych, estetycznych
- wie, że wartość użytkowa urządzenia ma ważne znaczenie w czasie podejmowania decyzji o nabywaniu i stosowaniu
- wie, jak wytworzono niektóre przedmioty codziennego użytku (meble, samochody, sprzęt gospodarstwa domowego)
- wie, jak ludzie wykorzystywali dawniej i wykorzystują dziś siły przyrody (wiatr, wodę)
- rozpoznaje wybrane rodzaje maszyn i urządzeń
- podaje przykłady znanych sobie urządzeń wytwórczych (narzędzia, przyrządy), transportowych (samochody, statki, samoloty), informatycznych (komputer, telefon komórkowy)
- wymienia różne rodzaje budowli (budynki mieszkalne, biurowe, przemysłowe, mosty, tunele i in.)
- zna wybrane rodzaje urządzeń elektrycznych (np. latarka, szczotka do zębów)
- wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, wiązania, szycia lub zszywania zszywkami, sklejanie taśmą itp.
- wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne z zastosowaniem połączeń rozłącznych: spinania spinaczami biurowymi, wiązania sznurkiem lub wstążką ozdobną
- wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne bez użycia kleju, taśm, zszywek, np. wybrane modele technik origami, modele kartonowe wycinane
- umie ciąć papier, tekturę i wybrane tworzywa sztuczne
- wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne z wykorzystaniem prądu elektrycznego: lampion, dekoracja świąteczna
- montuje modele papierowe i z tworzyw sztucznych według podanych prostych instrukcji i schematów rysunkowych (latawce, makiety domów, statków, samolotów i in.)
- stosuje poznaną technologię przy wykonywaniu przedmiotów użytkowych lub montowaniu wybranych modeli urządzeń
- umie obsługiwać urządzenia techniczne, stosując się do zasad podanych w instrukcjach obsługi
- wykonuje przedmiot/model/pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania.

Edukacja informatyczna

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia, analizowania i rozwiązywania problemów

- tworzy własne układanki i logiczne sekwencje;
- poznaje pojęcie algorytmu i tworzy algorytmy najprostszych codziennych czynności;
- rozwiązuje zadania i łamigłówki logiczne;
- tworzy instrukcje do wymyślonych, własnych gier np. planszowych
- określa cechy wspólne dla różnych typów zachowań – np. ruchu
- tworzy sekwencje poleceń na potrzeby sterowania obiektem;

2. Osiągnięcia w zakresie programowania i rozwiązywania problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych

- tworzy proste programy w programie Scratch;
- steruje obiektem na ekranie;
- tworzy ciągi poleceń służące do narysowania określonego kształtu, zawierające proste iteracje (np. kwadrat, prostokąt);
- tworzy zaproszenie i dyplom w edytorze tekstu;
- formatuje tekst w edytorze tekstu;
- wstawia do tekstu obrazy pobrane z Internetu, z poszanowaniem prawa o własności intelektualnej.
- łączy obrazy z edytora grafiki i Internetu z tekstem w edytorze tekstu.
- korzysta ze wskazanych stron internetowych – np. scratch.mit.edu, code.org, wikipedia.org, poczty internetowej.
- tworzy prostą prezentację multimedialną

3. Osiągnięcia w zakresie posługiwania się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi:

- kopiuje pliki między folderami,
- wyszukuje w internecie informacji na zadany temat;
- uruchamia przeglądarkę internetową, prawidłowo wpisuje adres strony;
- drukuje wykonane przez siebie prace;
- kojarzy działanie z efektami pracy komputera z oprogramowaniem;

4. Osiągnięcia w zakresie rozwijania kompetencji społecznych

- współpracuje z innymi uczniami tworząc proste programy w programie Scratch;

5. Osiągnięcia w zakresie przestrzegania prawa i zasad bezpieczeństwa:

- posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami
- rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania związane z pracą przy komputerze w szkole i w domu
- zna zasady bezpiecznej pracy w Internecie, rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania
- przestrzega zasad dotyczących korzystania z efektów pracy innych osób.

Edukacja muzyczna

1. Osiągnięcia w zakresie słuchania muzyki:

- odróżnia podstawowe elementy muzyki (melodię, rytm, wysokość dźwięku, akompaniament, tempo i dynamikę)
- aktywnie słucha muzyki i określa jej cechy
- rozpoznaje i wyraża środkami pozamuzycznymi charakter emocjonalny słuchanych utworów
- rozpoznaje różne rodzaje źródeł dźwięku
- rozpoznaje utwory wykonywane solo i zespołowo, na chór i na orkiestrę
- zna i rozpoznaje niektóre rodzaje głosów ludzkich (sopran, bas)
- rozpoznaje brzmienie wybranych instrumentów muzycznych (fortepianu, gitary, skrzypiec, trąbki, fletu, perkusji)
- zna podstawowe formy muzyczne (AB, ABA) i reaguje ruchem lub gestem na ich części
- uczestniczy w koncertach muzycznych w szkole i poza nią
- zachowuje się kulturalnie podczas koncertu
- wyraża opinie o wysłuchanych prezentacjach muzycznych

2. Osiągnięcia w zakresie ekspresji muzycznej. Śpiew:

- improwizuje głosem proste ilustracje dźwiękowe do tekstów i obrazów
- śpiewa własne piosenki i rymowanki (rymowanki powitalne, wyliczanki, fraszki szkolne i inne)
- podczas śpiewu dba o prawidłową postawę, artykulację i oddech
- śpiewa piosenki charakterystyczne dla tradycji i zwyczajów polskich
- realizuje proste rytmy i wzory rytmiczne za pomocą sylab rytmicznych
- śpiewa i rozpoznaje hymn Polski

3. Improwizacja ruchowa, rytmika i taniec: – reaguje ruchem na puls rytmiczny i jego zmiany

- wykonuje improwizacje ruchowe do podanej muzyki
- improwizuje ruch kukiełek do muzyki
- realizuje proste rytmy i wzory rytmiczne za pomocą sylab rytmicznych, gestów i ruchu
- wykonuje taniec dworski z epoki renesansu
- tańczy podstawowe kroki i figury poloneza i kujawiaka
- zna i tańczy kroki oraz figury gawota oraz prostego ludowego tańca rumuńskiego i tańca kowbojskiego

4. Gra na instrumentach muzycznych: – odtwarza proste rytmy i schematy rytmiczne na instrumentach perkusyjnych

- gra proste melodie i akompaniamenty na dzwoneczkach i na flecie
- wykonuje proste ilustracje instrumentalne do podanych tekstów i obrazów
- improwizuje na instrumentach muzycznych według ustalonych zasad

5. Osiągnięcia w zakresie znajomości form zapisu dźwięku:

- zna wybrane znaki notacji muzycznej i reaguje na nie (wyraża ruchem czas trwania wartości rytmicznych, nut, pauz)
- zapisuje dźwięki za pomocą układu klocków rytmicznych i wykorzystuje zapis w zabawie
- korzysta z zapisu melodii w czasie gry na flecie lub na dzwoneczkach
- wie, że muzykę można zapisać za pomocą znaków muzycznych, zarejestrować przy pomocy komputera, dyktafonu, telefonu

Wychowanie fizyczne

1. Osiągnięcia w zakresie utrzymania higieny osobistej i zdrowia:

- utrzymuje w czystości ręce i całe ciało
- przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu
- wykonuje te czynności samodzielnie i w stosownym momencie
- dostosowuje strój w trakcie zajęć ruchowych na świeżym powietrzu do rodzaju pogody i pory roku (nakrycie głowy – słońce, lekki mróz itp.)
- dostosowuje strój w trakcie zajęć ruchowych w pomieszczeniu do panujących tam warunków
- wyjaśnia znaczenie ruchu w procesie utrzymania zdrowia
- zna wartość aktywności fizycznej i właściwego odżywiania dla prawidłowego funkcjonowania organizmu
- przygotowuje we właściwych sytuacjach i w odpowiedni sposób swoje ciało do wykonywania ruchu, np. pływania, kilkugodzinnej wycieczki, wędrowki itp.
- ma świadomość znaczenia systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń – uznaje, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej
- akceptuje sytuację dzieci, które z uwagi na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu
- wyraża zrozumienie i empatię poprzez zachowanie wyprowadzone z tych wartości
- wie, że choroby są zagrożeniem dla zdrowia i można im zapobiegać (szczepienia ochronne, właściwe odżywianie, aktywność fizyczną przestrzeganie higieny)
- dba o prawidłową postawę podczas siedzenia w ławce i przy stole
- zna wartość aktywności fizycznej i właściwego odżywiania dla prawidłowego funkcjonowania organizmu
- właściwie zachowuje się w czasie choroby
- wie, że nie można samodzielnie zażywać żadnych leków ani stosować środków chemicznych niezgodnie z przeznaczeniem
- posługuje się przybarami sportowymi zgodnie z ich przeznaczeniem
- umie wybrać bezpieczne miejsce do zabaw i gier ruchowych
- wie, do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia
- zna numery służb ratunkowych i ogólnopolski numer alarmowy 112

2. Osiągnięcia w zakresie sprawności motorycznych:

- przyjmuje podstawowe pozycje do ćwiczeń: postawa zasadnicza, rozkrok, wykrok, zakrok, stanie na jednej nodze, klęk podparty, przysiad podparty, podpór przodem, podpór tyłem, siad klęczny, skrzyżny, skulony, prosty
- wykonuje skłony, skrętoskłony
- pokonuje w biegu przeszkody naturalne i sztuczne
- biega z wysokim unoszeniem kolan

- biega w połączeniu ze skokiem
- biega z przenoszeniem przyborów, np. piłki, pałeczki
- biega z rzutem do celu ruchomego i nieruchomego
- biega w różnym tempie
- realizuje marszobieg
- wykonuje przewrót w przód i w tył na materacu z przysiadu podpartego
- wykonuje samodzielnie rozgrzewkę podczas truchtu
- rzuca i podaje jedną ręką piłką małą i dużą w miejscu i w ruchu
- rzuca oburącz do przodu, znad głowy, piłką małą i dużą
- toczy i koźluje piłkę
- rzuca małymi przyborami na odległość i do celu
- skacze na jednej nodze i obunóż ze zmianą tempa, kierunku, pozycji ciała
- skacze w dal dowolnym sposobem
- skacze przez skakankę
- podnosi i przenosi przybory
- wykonuje przeskok zawrotny przez ławeczkę, naskoski z zeskoki, skoki zajęcze
- wykonuje skłony, skrętoskłony
- wykonuje przetoczenie, czołganie, podciąganie
- wykonuje czworakowanie ze zmianą kierunku i tempa ruchu
- wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru i z przyborem, np. na ławeczce gimnastycznej
- wspina się, np. na drabinkach
- mocuje się w parach w pozycjach niskich i wysokich
- wykonuje próbę siły mięśni brzucha
- wykonuje próbę gibkości dolnego odcinka kręgosłupa
- współpracuje z partnerem i całym zespołem podczas zadań gimnastycznych
- samodzielnie wykonuje ćwiczenia prowadzące do zapobiegania wad postawy

3. Osiągnięcia w zakresie różnych form rekreacyjno-sportowych

- bierze udział w zespołowych zabawach ruchowych, minigrach i grach terenowych, zawodach sportowych
- reaguje ruchem na zmiany rytmu, tempa i głośności (zabawy orientacyjno-porządkowe z zastosowaniem sygnałów dźwiękowych)
- respektuje i podporządkowuje się decyzjom sędziego
- organizuje zespołową zabawę lub grę ruchową z wykorzystaniem przyboru lub bez
- zachowuje powściągliwość w ocenie sprawności fizycznej kolegów i koleżanek – uczestników zabawy
- respektuje ich prawo do indywidualnego tempa rozwoju
- radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo, np. drużyny przeciwnej
- gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu
- respektuje przepisy, reguły zabaw zespołowych, gier ruchowych i sportowych
- respektuje przepisy ruchu drogowego w odniesieniu do pieszych, rowerzystów, rolkarzy, biegaczy i innych osób, których poruszanie się w miejscu publicznym może tworzyć zagrożenie bezpieczeństwa
- uczestniczy w zabawach i grach zespołowych z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek, np. ringo, mini-koszykówka, mini-siatkówka, mini-piłka ręczna i nożna
- potrafi wykonać prawidłowo elementy charakterystyczne dla tych gier: rzuty ringiem, piłką do kolegi, oburącz stojąc lub w biegu, elementy koźlowania stojąc lub w biegu, rzucanka siatkarska itd.
- układa zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy
- układa niekonwencjonalne zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy, np. wyścig olbrzymów – czworakowanie w dużych butach, wyścig klaunów – wędrówka pary uczniów połączonych szarfą itp.
- ma świadomość, iż sukces w takiej zabawie odnosi się dzięki sprawności, zaradności i współdziałaniu
- jeździ na dostępnym sprzęcie sportowym, np. na hulajnodze, rolkach, deskorolce, rowerze, sankach, łyżwach